

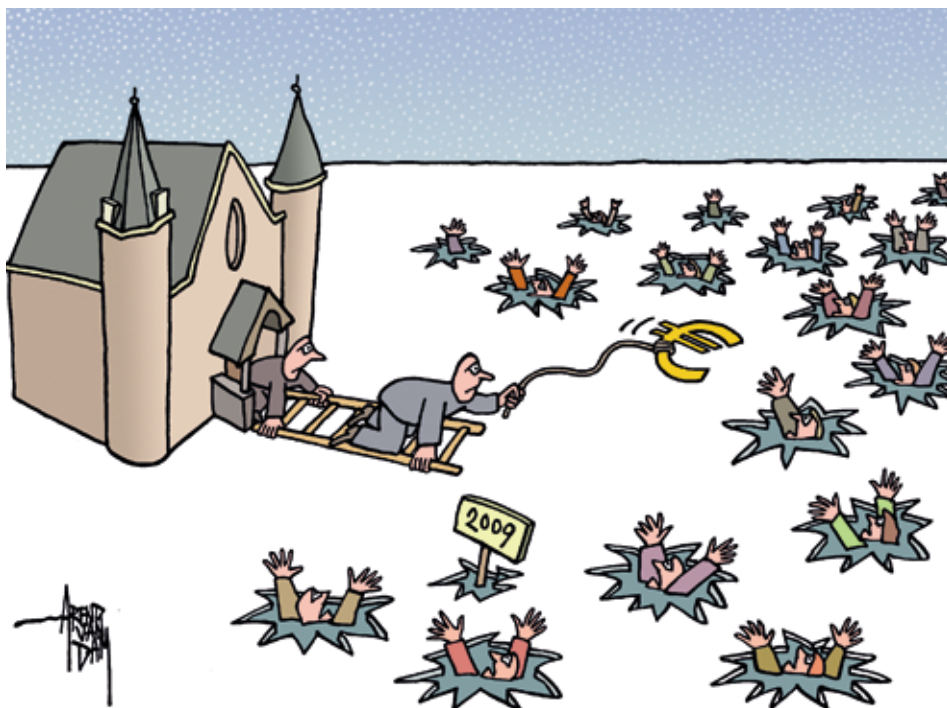
TRIBUNE

Jaargang 45 • nr. 1 • januari 2009 • Nieuwsblad van de SP • € 1.75

Kernenergie Comeback van een discussie

Moet Balkenende met de billen bloot?

RECHTSBIJSTAND GERED

Even deed staatssecretaris van Justitie Albayrak veel stof opwaaien, door de gesubsidieerde rechtsbijstand verder in te willen perken. Zo stelde ze voor om de inkomensgrens voor alleenstaanden te verlagen van 22.900 naar 16.200 euro; en voor gezinnen van 32.400 naar 22.500 euro. Alle anderen zouden dan maar een commerciële rechtsbijstandsverzekering af moeten sluiten. SP-Tweede Kamerlid Jan de Wit: "Het zou te gek zijn als haar bezuiniging van 12 miljoen euro de burgers op zou zadelen met 300 miljoen euro aan premiekosten, die rechtstreeks zou verdwijnen in de zakken van de grote rechtsbijstandverzekeraars." Uit een korte enquête van de SP onder ruim 600 beroepsbeoefenaars en cliënten blijkt dat ook die niets zagen in het voorstel. Zowel de professionals (91 procent) als cliënten (67 procent) zeiden meer vertrouwen te hebben in een pro Deo advocaat dan in een rechtshulpverlener van een commerciële verzekeraar. Gelukkig ziet Albayrak uiteindelijk af van dit onzalige idee. De Wit: "Daarmee krijgt de SP haar zin en blijft de gesubsidieerde rechtsbijstand een publieke taak."

COLOFON

**UITGAVE VAN
DE SOCIALISTISCHE PARTIJ (SP)**
verschijnt 11 maal per jaar

ABONNEMENT

€ 5,00 per kwartaal (machtiging) of
€ 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

REDACTIE

Rob Janssen, Daniël de Jongh

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:

Willem Bos, Herman Damveld, Maja
Haanskorf, Hans van Heijningen, Ronald
de Hommel, Ronald Kennedy, Suzanne van
de Kerk, Jeroen Kuiper, Anja Meulenbelt,
Hugo Polderman, Karen Veldkamp, Krista
van Velzen, Rob Voss

VORMGEVING

Antoni Gracia
Robert de Klerk
Gonnie Sluijs

ILLUSTRATIES

Gideon Borman, Arend van Dam,
Wim Stevenhagen, Peter Welleman

SP ALGEMEEN

T (010) 243 55 55
F (010) 243 55 66
E sp@sp.nl
I www.sp.nl

LEDEN- EN ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 40
F (010) 243 55 67
E administratie@sp.nl

REDACTIE TRIBUNE

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 42
F (010) 243 55 66
E tribune@sp.nl

DE TRIBUNE IN GESPROKEN FORM

Belangstellenden voor de Tribune op
cd kunnen contact opnemen met de
SP-administratie.

DE TRIBUNE OP INTERNET

www.sp.nl/nieuws/tribune

COVER

Reactorvat, kerncentrale Borssele.
Michiel Wijnbergh / Hollandse Hoogte

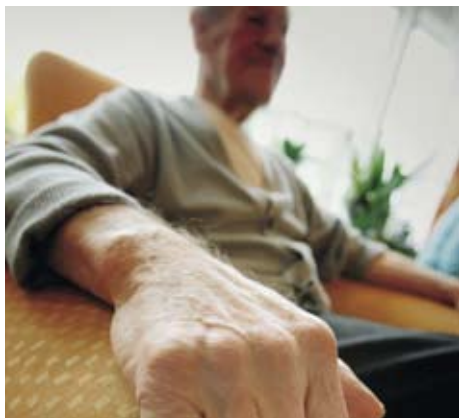
IN DIT NUMMER:

60 jaar NAVO

12

“Sinds de val van de muur heeft men zich nooit afgevraagd: wat moeten we met de NAVO?”

Schaal van de toekomst

16

“Hier zijn de kamers van de bewoners groter dan die van de artsen”

Tweede lers referendum

24

“De Europese Grondwet heet voortaan Hervormingsverdrag”

EN VERDER...

- 4 Fotoreportage: Gaza, 8 januari 2009
- 6 Actueel: Toch onderzoek Irak-oorlog?
- 19 Zonnepanelen: nog steeds subsidiedoolhof
- 20 Kernafval: het pedaalemmer-dilemma
- 26 Willem Paquay reed vroeger BMW

8 Nieuws 27 Gespot 28 Prikbord 30 Theo 31 Puzzel

Het kan beter

“Sorry, het is even een gedoe met instappen, maar de rest van de reis zult u geen last meer van ons hebben”, zeg ik verontschuldigend tegen de man naast me. Het valt niet mee om je met twee honden en een rugzak in een treinstoeltje te wurmen, als achter je ongeduldige passagiers met brede rolkoffers staan te dringen. Maar mijn buurman stoort zich niet aan mijn onhandige capriolen. Hij is een bescheiden man, praat zacht en weloverwogen. We raken in gesprek en zijn oog valt op een berichtje in mijn krant. Behoedzaam zegt hij: “Ik vraag me weleens af of het wel zo’n goed idee is geweest om overall maar marktwerking in te voeren...” Ik lach. “Nee, dat was een verdomd slecht plan als je het mij vraagt.”

Mijn reactie aftastend laat hij iets over zichzelf los. “Ik ben een tijd werkloos geweest. Nog steeds, eigenlijk.” Langzaam ontvouwt zich een verhaal waar ik stil van word. Ondanks zijn berustende toon is de onderliggende woede bijna te snijden. Bovenop vernederende situaties bij de Sociale Dienst stapelen zich frustrerende ervaringen bij het Arbeidsbureau en, als klap op de vuurpijl, een ronduit onbeschofte behandeling bij een reïntegratiebureau. Plots schieten zijn ogen vuur: “En het ergste vind ik nog, dat zo’n Aboutaleb het probeert te verkopen als iets heel sociaals om weduwen en weduwnaars na twee jaar te dwingen om weer te gaan werken of aan zo’n reïntegratietraject deel te nemen. Bij die bureaus hebben ze geen idee wie jij bent en of je er na twee jaar alweer aan toe bent om te gaan werken of niet!”

Zijn relaas brengt me het buurtenplan van de SP in herinnering, ‘De buurt: de schaal van de toekomst’. Een pleidooi voor een samenleving waarin mensen elkaar weer echt kennen en instanties de mens achter de casus zien. Kan dat dan? Ja! De komende maanden belichten we verschillende initiatieven om werken met mensen menselijker te maken. In deze Tribune de aftrap, met een reportage over een instelling voor ouderenzorg die grote stappen heeft gezet richting kleinschaligheid.

Namens de redactie: Daniël de Jongh

Gaza, 8 januari

Volgens Israëlische cijfers vuurde Hamas over heel 2008 vanuit de Gazastrook 1730 raketten en 1528 mortiergranaten af op Israël; een aanzienlijke verheviging ten opzichte van 2007. Acht mensen werden daarbij gedood, 58 raakten gewond.

Daags na kerst begonnen de Israëlische bombardementen op de Gazastrook, enkele dagen later gevolgd door een grondoffensief. Een kleine twee weken later, op 8 januari, hadden de acties van het Israëlische leger al aan 700 Palestijnen het leven gekost – waaronder 220 kinderen, aldus hulporganisaties.

Op diezelfde achtste januari stopte vluchtelingenorganisatie UNRWA van de Verenigde Naties de hulpverlening aan Palestijnen. Het helpen van slachtoffers was te gevaarlijk geworden in het gebied. Tegelijkertijd beschuldigde het internationale Rode Kruis Israël ervan hulpverlening aan gewonden te frustreren. Militairen zouden medisch personeel verhinderd hebben om bij patiënten te komen. Ook werd volgens het Rode Kruis geschoten op ambulances en hulpverleners. Op dat moment zat ruim tweederde van de anderhalf miljoen inwoners van de Gazastrook zonder stroom, circa de helft zonder water. De overvolle ziekenhuizen draaiden inmiddels op noodaggregaten.

Tekst Rob Janssen

*Foto's 3, 4, 6, 8 ANP • 1, 5, 7 Hollandse-Hoogte •
2 Anja Meulenhelt*

5

7

8

6

Onderzoek naar Irak-oorlog

Moet Balkenende met de billen bloot?

Zal Balkenende in navolging van Bush en Blair binnenkort verantwoording af moeten leggen voor de Nederlandse steun aan de Irak-oorlog? De kans is groot, nu zelfs de Eerste Kamerfractie van de VVD het gebrek aan openheid zat is.

Na jaren lijkt er nu toch kans op een parlementair onderzoek naar de Nederlandse steun aan de oorlog in Irak. Niet de Tweede Kamer – waar de regeringsfracties zich gebonden hebben aan het regeerakkoord – maar de Eerste Kamer zou tot een dergelijk onderzoek over kunnen gaan. Een meerderheid van de senaat is zo boos over de manier waarop ze door de regering met een kluitje het riet in is gestuurd, dat ze het er niet bij wil laten zitten. Na een nieuwe ronde van vragen aan de regering kan de senaat beslissen dat er door een parlementair onderzoek eindelijk eens duidelijkheid moet komen over hoe Nederland de oorlog van Bush en Blair is ingerommeld.

Het is, ook in de Eerste Kamer, de SP geweest die steeds als eerste heeft aangedrongen op verder onderzoek over Irak. SP-senator Arjan Vliegenthart: “Je merkt dat de stemming in de Eerste Kamer langzaam gedraaid is, mede omdat wij het onderwerp telkens weer op de politieke agenda hebben geplaatst. Dat is maar goed ook. Het meedoen aan een oorlog is een van de ingrijpendste

beslissingen die je als land kunt nemen. Zoiets moet je dus heel goed afwegen en daarna heel goed onderzoeken. Wat heb je gedaan en was dat achteraf verstandig of verkeerd?”

Mede namens Nederland

Toen de Amerikanen en Britten in maart 2003 Irak binnenvielen, deden ze dat mede namens Nederland. Het kabinet Balkenende I gaf politieke steun aan de oorlog. Ook voor de verdere gevolgen van de oorlog draagt Nederland dus een zekere verantwoordelijkheid – en die gevolgen zijn niet gering. Het regime van Saddam Hoessein is ten val gebracht, de oud-dictator en een aantal van zijn medestanders zijn opgehangen, maar voor de Iraakse bevolking is

Israël vs Palestina: hoe lang nog?

Precies tien jaar geleden was ik in Israël. Het land beheerst het nieuws al zolang ik leef en ik voelde een sterke aandrang daar een keer naar toe te gaan. Ik wilde zelf met mensen spreken: niet de machtigen, maar juist met de critici aan beide zijden en journalisten. Lange tijd heb ik schematisch gedacht over de verhoudingen daar, maar na terugkomst schreef ik: 'Goed en fout zijn hier bijna onbruikbare begrippen geworden. Het conflict duurt nu al zo lang en de onderlinge haat is door de over en weer gepleegde gewelddaden zo diep, dat een oplossing ver weg lijkt te zijn.'

Dat was in januari 1998. Nu, vele duizenden doden in de hele regio verder, is de situatie nog even uitzichtloos. Miljoenen Palestijnen leven in erbarmelijke omstandigheden en vaak zonder uitzicht op verbetering. En dat heeft gevolgen. In het boekje 'Waar historie huis houdt' schreef ik een paar jaar geleden: 'Achterstelling moet voorkomen worden, en, waar aanwezig, moeten we haar bestrijden. Frustratie, één generatie lang, leidt tot een *hart van steen*. Frustratie, twee generaties lang, leidt tot een *hart van semtex*. Onrechtvaardigheden moeten we uitbannen. Hoop en een goede toekomstverwachting zijn voor elk mens, elk volk, van wezensbelang.'

Ik weet nog dat ik, lopende door Jeruzalem en Hebron, bedacht: dit is één groot misverstand. Al deze gewone mensen, jood of moslim, Palestijn of Israëli, ze willen allemaal hetzelfde: het beste voor hun gezin, familie en vrienden. Hoe kan het dat politici niet in staat zijn om hen te geven waar ze recht op hebben?

Eens gingen mensen met veel idealen naar de nieuwe staat die ze Israël noemden. Het nieuwe land zou modern én sociaal zijn. Maar de aanvankelijke idealen zijn – ruim 55 jaar – later verwaterd, en nog slechts met een loep te vinden. De geopolitieke belangen van de grootmachten, in het bijzonder de VS, zijn met het land en de regio aan de haal gegaan. Het Midden-Oosten werd een van de brandpunten van de Koude Oorlog, strategisch van belang omdat het de poort vormt naar de belangrijkste olievelden ter wereld. De dag na Kerstmis begonnen de bombardementen op Gaza, een paar dagen later gevolgd door een militaire inval over de grond. Onderwijl troffen tientallen raketten dagelijks de kleine nederzettingen rond Gaza. Ik merk dat iedereen die een mening heeft over dit conflict steeds een ander startpunt van de vijandelijkheden neemt om dan over de tegenstander te kunnen zeggen: 'Zij zijn begonnen!' Het schiet allemaal niet op. De internationale gemeenschap kan niet langer wegstijven en zal een oplossing moeten forceren die recht doet aan de gerechtvaardigde verlangens van alle betrokkenen.

Velen, ook van hen die achter Israël staan, zijn het erover eens: alleen een volledige terugtrekking van Israël uit de in 1967 bezette gebieden en de vorming van een onafhankelijke en levensvatbare Palestijnse staat kan een duurzame politieke oplossing van dit conflict dichterbij brengen.

Jan Marijnissen

de inval een nachtmerrie geworden. De schattingen van het aantal burgerslachtoffers sinds de invasie variëren van 90.000 (*Bodycount*) tot 600.000 (*The Lancet*). Meer dan anderhalf miljoen Irakezen zijn het land ontvlucht en de infrastructuur van het land ligt voor een groot deel in puin.

De spanningen tussen verschillende bevolkingsgroepen, met name soennieten, sjiieten en Koerden, zijn hoog opgelopen en uit zich regelmatig in onderling geweld. De bezetting van Irak is een bron van inspiratie voor radicaliserende moslimjongeren in de hele wereld.

Kortom, door deze oorlog zijn er in Irak enorm veel slachtoffers gevallen, is het voortbestaan van het land en zijn bevolking op langere termijn onzeker, en is ook de rest van de wereld een stuk onveiliger geworden.

En dan hebben we het nog niet over de kosten van de oorlog voor de Amerikaanse belastingbetalers. Die bedragen ongeveer 341 miljoen dollar per dag, waarmee de teller nu op ongeveer 585 miljard staat.

Verantwoording

Zowel Bush als Blair hebben zich in eigen land inmiddels uitvoerig moeten verantwoorden voor hun besluit Irak binnen te vallen. Het bleek dat geen van de argumenten die indertijd werden aangevoerd voor de oorlog tegen Irak juist waren. Het regime van Saddam Hoessein had geen banden met Bin Laden en beschikte niet over massavernietigingswapens. Laat staan dat die een directe bedreiging voor Europa vormden, zoals Tony Blair beweerde.

De Nederlandse regering onttrok zich, in de persoon van Balkenende, steeds aan verantwoording voor zijn steun aan deze oorlog. Daarbij verschuilt onze premier zich achter een woordspelletje. Niet omdat het kabinet ervan overtuigd was dat Saddam Hoessein massavernietigingswapens had steunde Nederland de oorlog, maar omdat de Iraakse dictator weigerde uitvoering te geven aan resoluties van de Verenigde Naties. Maar die resoluties gingen nu juist over massavernietigingswapens en het toelaten van wapeninspecteurs.

Vliegenthart vindt het maar een rare redenering. "Nederland is en blijft uniek in het Irak-dossier, zowel in de argumentatie om de oorlog tegen Irak te steunen als in de weigerachtigheid dieper in te gaan op de inhoudelijke afwegingen achter het verlenen van politieke steun aan de deze oorlog. De SP zal blijven pleiten voor openheid over Irak. Daarin worden wij overigens gesteund door een grote meerderheid van de Nederlandse bevolking, die tegen de oorlog was en vóór een parlementaire enquête is."

Tekst Willem Bos

Foto René Clement / Hollandse Hoogte

Gelukkig nieuwjaar?

Het Centraal Planbureau voorspelt voor volgend jaar een economische krimp van 0,75 procent. Een schromelijke onderschatting, beweert oud-minister van Financiën Onno Ruding in het Financieel Dagblad: "Ik hoor doorgaans niet bij de pessimisten, maar we zitten nu wel in een echt diepe recessie. Vooral het eerste kwartaal wordt heel erg." Ook Nout Wellink, directeur van de Nederlandse Bank, schaaft zich bij de 'pessimisten'. In het NOS Journaal zei hij: "Als je kijkt naar de crisis in de eerste helft van de jaren zeventig, hoe snel de economie toen vertraagde, dan kan er nog best wat komen."

Nederland blijft achter

Om de mondiale recessie tegen te gaan, investeren regeringen wereldwijd meer; door middel van stimuleringspakketten. Nederland blijft achter, waarschuwt SP-Tweede Kamerlid Ewout Irrgang tijdens de bespreking van de najaarsnota. "Hier wordt door CDA en VVD een discussie aangevoerd over bezuinigen. Het is de wereld op zijn kop. Is dat een gezond signaal naar consumenten en bedrijven? Dat ze nu ook nog bezuinigingen van de overheid moeten gaan vrezen?"

VVD-burgemeester houdt hand op

Stefan Hulman was wethouder in Rotterdam en werd burgemeester van Den Helder. Hij moest verhuizen en werd zelf

Lekker hapje

Sprinkhanengehaktbal

De gemiddelde Nederlander verorbert jaarlijks 85 kilo vlees. Dat blijkt uit de jongste cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek over vleesconsumptie. Alhoewel licht gedaald in populariteit, blijft varkensvlees favoriet. Zelfs met een prijsstijging van 14 procent blijft vlees haast onverminderd populair. Arnold van Huis, entomoloog aan de Universiteit van Wageningen, denkt dat de schappen van de supermarkt binnenkort goed gevuld worden met een alternatieve 'vleesvervanger': insecten. Hij voorspelt dat ze in 2020 overal verkrijgbaar zijn. Daarvoor zijn eerst nog wel wat wetswijzigingen nodig – over kwaliteitscontrole en productie bijvoorbeeld. Ook moeten de verkopers waarschijnlijk wel wat creativiteit aan de dag leggen. "Ik kan me voorstellen dat niet iedereen een sprinkhanenkop tussen zijn kiezen wil vermalen. Maar verwerk sprinkhanen tot een lekkere gehaktbal en niemand klaagt."

Foto Flickr.com / star5112

slachtoffer van het huisvestingsbeleid dat jarenlang werd gesteund door zijn eigen VVD: sociale huurwoningen slopen en dure koopwoningen terugbouwen. Want Hulmans appartementje in Rotterdam (vraagprijs: nú van € 785.000 voor slechts € 699.000) bleek onverkoopbaar. Gelukkig hielp de gemeente Den Helder hem aan een vergoeding voor dit ongemak: € 3200 per maand, gesteund door coalitiegenoten CDA en PvdA. Met als gevolg een verontwaardigde handtekeningactie en een onderzoek naar zijn financiële situatie. Rotterdams SP-raadslid Leo de Kleijn schiet Hulman te hulp

– met een knipoog. De Kleijn: "Ik stel voor dat Rotterdam zijn woning koopt en gaat verhuren in de sociale sector. Hulman is verlost van zijn politieke problemen, de gemeente Den Helder kan het geld aan betere zaken besteden, in Rotterdam is er weer een stukje minder leegstand en een woningzoekend Rotterdams gezin krijgt op korte termijn de beschikking over een prachtige woning." Of anders verhuren aan Eveline Herfkens voor, zeg, \$ 280.000?

No Span. Gewoon SP

Ruim 400 Surinaamse Nederlanders bezochten een kennismakingsbijeenkomst met de SP in Rotterdam, getiteld 'No Span. Gewoon SP'. Niet alleen vanwege het uitgebreide buffet en de prima muziek, maar vooral voor de politiek. Tweede Kamerlid Harry van Bommel wees op een aantal onderwerpen waarover hij zich met de Surinaams-Nederlandse gemeenschap druk maakt. Zoals de 100-procentscontroles op Schiphol, die volgens velen onfatsoenlijk en inefficiënt zijn. En de monopoliepositie van KLM en SLM, waardoor ticketprijzen op de route Nederland-Suriname opvallend hoog zijn. Een ander aandachtspunt is het zogenaamde AOW-gat: veel Surinamers krijgen geen volledige AOW omdat ze niet lang genoeg in Nederland zouden hebben gewoond. De SP in Den Haag hield een soortgelijke bijeenkomst; in Amsterdam vindt er in februari eentje plaats.

Rechtlijnig Leiden

Er is eigenlijk geen geld voor en de bevolking wil er niets van weten, maar de gemeente Leiden lijkt de RijnGouweLijn

toch te willen doorduwen. Daarbij verschuilen de voorstanders in de raad zich achter de zogenaamde doorzettingsmacht van de provincie. "Dat geeft ze een goede reden om de uitslag van het referendum in de wind te slaan", aldus SP-raadslid Julian van der Kraats. In oktober 2007 is de SP uit het Leidse college gestapt, nadat coalitiegenoten PvdA, GroenLinks en ChristenUnie aangaven de RijnGouweLijn toch te willen doorzetten – terwijl een half jaar eerder 69 procent van de Leidenaren zich bij referendum uitsprak tegen de sneltram. Door de aanleg 'moet' er een nieuwe Ringweg komen, dwars door woonwijk De Kooi. Kosten: 125 miljoen euro, het duurste project dat Leiden ooit heeft gekend. "En dat terwijl de gemeenteraad onlangs nog bijna alle conciërges op basisscholen heeft wegbezuinigd, omwille van een besparing van drie ton per jaar."

Minister: SP pakt segregatie bij de kop

Scholen en gemeenten moeten beter hun best doen om gettovorming tegen te gaan, vindt SP-Tweede Kamerlid Sadet Karabulut. Zij heeft hiertoe tien concrete voorstellen gedaan. Zo moeten gemeenten bijvoorbeeld sociale woningen laten bouwen tussen duurdere woningen. Iedere basisschool dient twee wachtlijsten te hanteren, voor leerlingen met en zonder leerachterstand; zodat nergens een overconcentratie van problemen ontstaat. Karabulut: "Lekker discussiëren over de islam of de toon van het integratiedebat zal ons niet verder helpen. Het is tijd voor echt ingrijpen." Tijdens het begrotingsdebat zei minister

Sexappeal

Oh Pamela...

'Hare Majesteit, Ik hoop dat ik tijdens mijn volgende bezoek aan Nederland een totale ban op bontfokkerijen kan gaan vieren. Want niets heeft minder seksappeal dan een bontjas.' Dat schreef niemand minder dan Pamela Anderson in een brief aan niemand minder dan Koningin Beatrix. Dit weer tot genoegen van niemand minder dan SP-Kamerlid Krista van Velzen, die in Pamela's brief een steunbetuiging ziet aan haar wetsvoorstel voor afschaffing van de nertsfokkerij. Daarvoor kreeg ze in oktober een Kamermeerderheid. Pamela was onlangs in Nederland in het kader van de Miljonair Fair; het jaarlijkse feestje waar je a) bij wil zijn als er per ongeluk wat geld jouw kant op is komen rollen b) absoluut niet gezien wil worden als je altijd al flink in de slappe was hebt gezeten, of c) koste wat kost gezien wil worden als je géén geld hebt, maar graag doet alsof dat wél zo is. Of Pamela tijdens de Miljonair Fair haar bewonderenswaardige punten (over de nertsfokkerij) voldoende naar voren heeft weten te brengen is onbekend. Wel is duidelijk geworden dat Krista van Velzen en de Tribuneredactie het eens zijn: we zien Pamela liever zonder bontjas.

Foto Patrick Rideaux / Hollandse Hoogte

Van der Laan dat de SP op het gebied van segregatie 'de hoofdzaak bij de kop pakt'. Hij zegde tevens toe kwaliteits-eisen te gaan stellen aan inburgering, een punt waar de SP al jaren op hamert.

SS Rotterdam topje van ijsberg?

De miljoenenstrop rond de SS Rotterdam is geen incident. Buiten overheidstoezicht

investeren woningcorporaties ruim vier miljard euro in commerciële 'nevenactiviteiten'. Dat zijn de kristalheldere conclusies van het Centraal Fonds Volkshuisvesting in zijn rapport aan de kersverse minister Wonen & Wijken Eberhard van der Laan. Het CFV sluit niet uit dat er nog meer stroppen boven water komen zoals de SS Rotterdam, die bijdroeg aan de val van minister Vogelaar. SP-Tweede Kamerlid Paulus Jansen heeft vorig jaar zomer al

Kamervragen gesteld over de buitensporige investeringen van woningcorporaties in bedrijfs- en maatschappelijk vastgoed. In 2007 besteedden grotere corporaties die deelnemen in de Aedex-vastgoedindex bijna de helft van hun investeringen aan deze nevenactiviteiten. Jansen wijt deze excessen aan een terugtrekkende overheid en een groeiende kloof tussen corporatie en huurder, zei hij in een interview met nieuwszender BNR. Hij hoopt op meer daadkracht bij de nieuwe minister Wonen & Wijken. "Bij zijn voorganger voelde het soms als trekken aan een dood paard", aldus Jansen. "Als Van der Laan de touwtjes strakker wil aantrekken, heeft hij mijn steun. Anders blijft hij de hete adem van de SP in de nek voelen."

Lagere ophokplicht

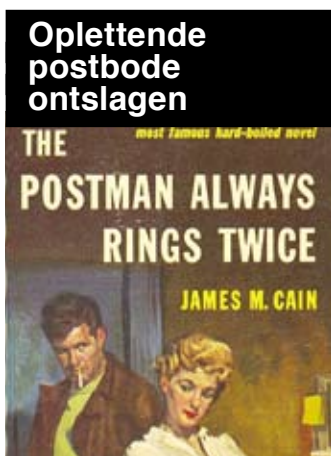
De 1040-urennorm is gebaseerd op 'niet-correcte aannames' en moet van tafel. Dat adviseert de commissie-Cornielje het ministerie van Onderwijs in het rapport 'De waarde van een norm'. De SP ziet dat als een erkenning van de protesterende leerlingen tegen de ophokplicht. Maar het voorstel om er dan maar weer een 1000-urennorm van te maken is niet meer dan een schrale troost. Het betekent allerminst een einde aan de ophokplicht, aldus SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk. "Een urennorm is alleen zinvol als de lesuren nuttig worden inge-

vuld”, benadrukt hij. “Cornielje maakt de definitie van zinvolle lesuren alleen maar vager, door te spreken van ‘inspirerend en uitdagend’ onderwijs.”

Bovendien moeten leraren een week vakantie inleveren en ‘flexibeler’ gaan werken.

“Nederlandse leraren hebben naar verhouding al een hoge werkdruk. Dit advies maakt het er niet beter op.”

Afbeelding: Hoving

Rotterdammer Rick Timmer heeft voor even darter Raymond van Barneveld onttroond als beroemdste postbode van Nederland. De aanleiding is een stuk minder vrolijk dan het winnen van de Embassy.

Timmer is namelijk ontslagen nadat hij een fraude met valse facturen aan de kaak stelde bij zijn werkgever, postbedrijf Sandd. De opletende bode merkte meerdere nep-rekeningen op, die zogenaamd verstuurd waren door de Kamer van Koophandel. Toen hij dit aan de orde stelde, werd hij door Sandd op de vingers getikt. Vervolgens waarschuwde hij de ontvangers van de facturen persoonlijk, door er een sticker op te plakken. Daarop werd hij door Sandd ontslagen. “Ronduit schandelijk,” concludeert SP-Kamerlid Sharon Gesthuizen die benadrukt dat het geen losstaand incident betreft.

UWV

Davis' dijen: scheve schaats

‘Werkbedrijf’, komt er in het nieuwe jaar op de dijen van de Amerikaanse schaatser Shani Davis te staan. Het betreft geen doe-het-zelfzaak of uitzendbureau, maar de nieuwe naam voor het CWI, wat weer de nieuwe naam was van het Arbeidsbureau. Inderdaad, het UWV gaat een Amerikaanse schaatser sponsoren. “Geld van werkgevers en werknemers hoor je niet te besteden aan sponsoring”, vindt SP-Tweede Kamerlid Paul Ulenbelt. Hij ziet meer in goede voorlichting. “Dat kan het UWV doen door in de miljoenen brieven die ze aan klanten en werkgevers sturen een stukje op te nemen dat het CWI voortaan Werkbedrijf heet. Daar heb je Davis' dijen dus niet voor nodig.” Bovendien: “De eerste keer dat Davis op de duizend meter langskomt zullen veel mensen het niet eens zien. Zo snel is-ie.”

Foto Flickr.com / Johan Koolwaaij

“Door de invoering van stukloon is er geen goede ontslagbescherming. Steeds vaker verliezen mensen om het minste of geringste hun werk.” Ook werken veel bezorgers onder het minimumloon. Daarom is de SP samen met werknemers de website reddepostbode.nl gestart. Ook heeft Gesthuizen vragen over de kwestie gesteld aan staatssecretaris Heemskerk (PvdA) van Economische Zaken. Postbode Timmer is inmiddels door de Kamer van Koophandel in het zonnetje gezet en heeft een baan aangeboden gekregen bij een dochterbedrijf van TNT.

Rampenplan

De overheids campagne ‘Denk Vooruit’ roept Nederlanders op om noodpakketten aan te schaffen die moeten helpen in geval van een ramp. Helaas blijken deze pakketten pas over een halfjaar beschikbaar zijn. SP-Kamerlid Ronald van Raak: “Een slecht uitgevoerde campagne over rampen, dat is op zijn zachtst gezegd ironisch. Maar ik kan er niet om lachen en wil precies weten wat hier is misgegaan.” Hij heeft minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken om opheldering gevraagd. De aangeprezen tas zal 50 euro kosten. “Er is niets

mis met voorlichting en ook niet met een noodpakket, maar deze zijn wel flink aan de prijs”, aldus Van Raak. “Terwijl helemaal niet duidelijk is of de inhoud mensen tijdens een ramp nu echt verder helpt.” Er is al wel een ‘noodton’ beschikbaar, voor ruim 62 euro. Daarvan zijn er echter 15.000 besteld in plaats van de geplande 200.000.

Coalitiepartijen knibbelen op topinkomens

Het aanhoudende pleidooi van de SP om topinkomens in de semi-publieke sector aan te pakken, vindt steeds meer gehoor bij de coalitiepartijen. Ook zij vinden nu dat bestuurders van enkele openbaar vervoerbedrijven en woningcorporaties niet meer mogen verdienen dan de premier. Bemoedigende tekenen, vindt SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak: “De SP heeft veel onderzoek gedaan naar graaiende managers en pleit al jaren voor harde maatregelen. Nu is er voor het eerst een meerderheid voor een aantal van onze voorstellen. Daarmee hebben we een ommekeer bereikt.” CDA, PvdA en Christenunie willen nog niet de topinkomens in bijvoorbeeld zorginstellingen en energiebedrijven aanpakken. Van Raak is desondanks optimistisch: “Het gaat nog stap voor stap, maar ik verwacht dat in de toekomst meer van onze voorstellen worden overgenomen.” Zo wil de SP af van vrijblijvende afspraken. “Het verleden heeft laten zien dat die niet werken. Je moet helder zeggen: tot hier en niet verder.” Bovendien heeft de SP bezwaren tegen de hoogte van de Balkenende-norm. Deze wordt door de regering namelijk beraamd op 30 procent boven het huidige inkomen van de premier...

Wederopbouw Irak bij voorbaat kansloos

Uit een lijvig Amerikaans conceptrapport blijkt dat de wederopbouw van Irak bij voorbaat gedoemd was te mislukken. In *'Hard Lessons: The Iraq Reconstruction Experience'* staat dat bureau-cratisch gesteggel en onwetendheid daarbij een cruciale rol speelden, meldt de New York Post. Defensie bleek ook successen te verzinnen. Zo werd het aantal Iraakse veiligheidskrachten overdreven, aldus voormalig minister Colin Powell: "Het getal steeg met 20 duizend per week!" Ook voormalig bevelhebber Ricardo Sanchez en Paul *'We got him'* Bremer bevestigden het beeld dat de wederopbouw bij voorbaat kansloos was. De eindversie van *'Hard Lessons'* wordt in februari aangeboden aan een commissie die aanbestedingen in Irak onderzoekt.

Asbest: Eurlings erkent toch verantwoordelijkheid Rijnbrug

Het ministerie van Verkeer is toch verantwoordelijk voor eventuele gezondheidsklachten van de ruim zestig wegwerkers die aan de Rijnbrug hebben gewerkt en daarbij zijn blootgesteld aan asbest. Dat heeft minister Eurlings van Verkeer geantwoord op vragen van SP-Kamerlid Remi Poppe. De overheid was op de hoogte van de gezondheidsgevaaren tijdens de renovatiewerkzaamheden in 1999 en 2000, maar verzuimde de aannemers op de hoogte te stellen. Daarbij liepen werknemers onnodig risico. "Het is verstandig dat de minister zijn verantwoordelijkheid erkent", zegt Poppe. "Dat is een goed signaal naar alle

Asjemenou

Gouden Loeki voor thuiszorgspotje SP

De smurfen van een grootgrutter en de baby van Bassie legden het af tegen een oudere dame die zich uitkleedt. De campagne van de SP over de thuiszorg, gemaakt door ontwerpbureau Thonik, is door tv-kijkers gekozen als beste reclame van 2008. Ging de Gouden Loeki vorig jaar nog naar het aanstekelijke 'goeiemoggel', dit jaar gooit de kijker het duidelijk over een idealistischer boeg. 'Wonderen', van het Wereldnatuurfonds, werd tweede. Volgens de STER, die de prijs uitreikt, heeft het Nederlandse publiek laten zien dat ook niet-humoristische commercials hoge ogen gooien. In de SP-spot vertelt een oudere dame, Mieke, dat haar vaste thuiszorg hulp Connie te duur werd zodat ze nu noodgedwongen steeds een andere hulp krijgt. "Ik kan me net zo goed voor heel Nederland uitkleeden." Dat doet ze vervolgens. Dit protest tegen de misstanden in de thuiszorg heeft voor de nodige maatschappelijke discussie geleid. VVD en CDA spraken er schande van, maar werkers in de thuiszorg reageerden overwegend positief. De Gouden Loeki werd op 18 december overhandigd aan Thomas Widdershoven van Thonik.

Foto Robert Aarts

opdrachtgevers en werkgevers dat je niet ongestraft met levens van werknemers kan sullen." Door de schulderkenning zal de regering alle eventuele claims in behandeling nemen.

SP: prijs voor goed ontwikkelingsbeleid

De SP heeft opnieuw de coherentieprijs van de Evert

Vermeerstichting gewonnen. Deze erkenning is voor de politieke partij die zich het meest betrokken toont met ontwikkelingslanden. SP-Tweede Kamerlid en woordvoerder ontwikkelingssamenwerking Ewout Irrgang nam namens de fractie de prijs in ontvangst. "Ik zie het als bevestiging van het feit dat het neoliberale beleid funest is voor ontwikkelingslanden. De SP maakt zich hard voor eerlijke

handel in plaats van vrijhandel." De Evert Vermeerstichting is verbonden aan de PvdA, maar beoordeelt partijen onafhankelijk op onder andere Kamervragen, moties en initiatiefwetten over kwesties als maatschappelijk verantwoord ondernemen, kinderarbeid en eerlijke handel. De SP kreeg in totaal 30 sterren, PvdA en Groen Links deelden de tweede plaats met ieder 15 sterren.

Zorg Geen (koeien)Markt

Dat er nog veel schort aan de thuiszorg, bleek weer tijdens een WMO-protestbijeenkomst medio december, georganiseerd door vakbonden, het Comité Zorg Geen Markt en de SP. Sommige gemeenten bieden thuiszorgcliënten zelfs op internet aan, voor zorgverlening tegen de laagste prijs. "Wij zijn geen koeien en we laten ons niet veilen", sprak een woedende mevrouw uit Leiden, die ook op zo'n site wordt 'aangeboden'. "PvdA-Staatssecretaris Bussemaker vindt het een goede manier van thuiszorg aanbieden. Maar ik heb recht op privacy en ik laat me niet op een veilingssite zetten. Desnoods kaart ik het aan bij het Europees Hof."

Foto Flickr.com / lambertwm

Harry van Bommel

“De NAVO is verworden tot onderaannemer van de Amerikaanse buitenlandse politiek”

Dit jaar bestaat de NAVO 60 jaar. Dat het feest een wrange bijmaak gaat krijgen, is bepaald niet uit te sluiten. Want de aangesloten lidstaten lijken tot op het bot verdeeld. Harry van Bommel spreekt zelfs van een crisis en pleit voor een publiek debat. Dat zou uit moeten monden in de formulering van een nieuwe missie van de verdragsorganisatie. Volgens het SP-Kamerlid hoeven we van Obama op dit vlak trouwens weinig te verwachten.

“Begin jaren tachtig heb ik bij het 42^e Pantserinfanterie-bataljon gezeten. Als dienstplichtig militair in het Duitse Seedorf. De legerplaats was erop gericht om de eerste klappen uit het oosten op te vangen. Dat was onderdeel van het collectieve NAVO-veiligheidsdenken in die tijd: gezamenlijke afspraken over de verdediging van het eigen grondgebied. Dat had destijds zeker enige betekenis, want de spanning tussen oost en west was een serieuze kwestie. Toch heb ik de NAVO altijd gezien als een gevaarlijke organisatie, ook in die periode van de Koude Oorlog. Dat had te maken met het feit dat er sprake was van een wapenwedloop. Naast conventionele wapens werden er kernwapenarsenalen opgebouwd. En van verdragen om te komen tot ontwapening kwam niets terecht.”

Toen jij in Seedorf zat, heb je vast regelmatig de sticker gezien met de tekst: ‘Alle wollen den Frieden. Wir sichern ihn. NATO.’ Die slogan klopte toch?

“Als je denkt in termen van collectieve veiligheid en de tegenstellingen tussen oost en west in die tijd, zou je kunnen zeggen dat het klopte. Toch moet je ook constateren dat de NAVO in die tijd niet heeft bijgedragen aan ontwapening. De spanningen tussen oost en west waren wel degelijk gevaarlijk. Wanneer het in die periode echt uit de hand was gelopen, dan zou dat waarschijnlijk uitgelopen zijn op een heel groot conflict met een reële kans op de inzet van kernwapens.”

En toen viel de muur...

“En dachten we dat we het zogenaamde vredes-dividend konden gaan opstrijken. Dat we konden gaan ontwapenen. Daar is het eigenlijk nooit van gekomen. Het was Stephen Larrabee van RAND (een denktank, die de Amerikaanse overheid adviseert – red.) die eind jaren negentig zei: ‘NATO must go out of area or out of business.’ Met andere woorden: de NAVO moest haar potentieel inzetgebied uitbreiden naar de hele wereld. Dat maakt dat de NAVO-lidstaten in kaart zouden moeten brengen waar zij belangen hebben. Dan praat je over grondstoffen, grote gemeenschappen van mensen, bevriende staten en dergelijke. En daar moet de NAVO optreden als een interventie-organisatie. Deze visie heeft ertoe geleid dat er een omslag plaats heeft gevonden van crisisbeheersing naar preventief optreden. Eigenlijk is de NAVO-missie, het strategisch concept zo je wilt, steeds aangepast aan de hand van ontwikkelingen op wereldniveau. Men heeft zich nooit afgevraagd: wat moeten we met de NAVO? In plaats daarvan heeft men ervoor gekozen om de NAVO andere taken te geven. Zo is ze verworden tot onderaannemer van de Amerikaanse buitenlandse politiek. Want dat zie je in Afghanistan, Irak en andere plaatsen waar de NAVO is ingezet.”

Wat voor rol heeft Nederland eigenlijk gespeeld in 60 jaar NAVO?

“Nederland is altijd een trouwe speler geweest. Nederland was bereid om

kruisraketten te plaatsen in de jaren tachtig. Ons land stond altijd klaar om de inrichting van de krijgsmacht afhankelijk te maken van de wensen van de NAVO. Nederland heeft die enorme vloot F16's niet om zijn grondgebied te verdedigen, maar om in te zetten in NAVO-verband. Dat deden we dus ook in Kosovo. In de oorlog tegen Servië hebben wij een belangrijke rol gespeeld, omdat onze F16's zijn ingezet om beschietingen uit te voeren. Nederland speelt geen heel belangrijke, maar zeker ook geen onbelangrijke rol in de NAVO. En omdat wij zo trouw zijn mochten wij uiteindelijk ook de secretaris-generaal leveren, de politieke baas van de NAVO, in de persoon van Jaap de Hoop Scheffer. De Amerikanen zijn slim, want zij willen de NAVO gebruiken voor hun eigen doelen. Vandaar de afspraak dat de politieke baas een Europeaan is en de militaire baas een Amerikaan. Die laatste is natuurlijk de feitelijke bevelhebber. De Hoop Scheffer is als politieke baas eigenlijk propagandist voor de Amerikanen.”

Kun je drie grote verdiensten van de NAVO noemen?

“Pfoeh... Dat vind ik een lastige. Omdat de NAVO strikt genomen een uitvoeringsorganisatie is. Kijk, toen de oorlog in Kosovo was afgelopen, hebben NAVO-troepen de zaak daar gestabiliseerd. Het was de eerste NAVO-operatie die wij als SP steunden. Je zou dat een goede missie kunnen noemen, maar er ging wel een illegale oorlog aan vooraf. Dus wat is dan de balans? Dat is dus een heel lastige vraag... Ja, je zou kunnen

**“Een veiligheidsorganisatie die veel sterker is
gelieerd aan de VN heeft mijn absolute voorkeur”**

zeggen: de NAVO heeft een wezenlijke bijdrage geleverd aan het bewaren van de vrede in Europa. Vroeger hebben we de tegenstellingen gehad tussen Frankrijk en Duitsland, die enorme oorlogen op het continent hebben veroorzaakt. Het feit dat deze landen nu allebei in de NAVO zitten – weliswaar met een verschillende achtergrond – heeft ertoe bijgedragen dat er zestig jaar vrede op het continent is geweest. De combinatie van samenwerking in de NAVO en samenwerking in de EU heeft tot een krachtige ondersteuning van de vrede in Europa geleid.”

Dus die sticker klopte tóch!

“Ja, maar dat is de ene kant van de medaille. De andere kant is dat de tegenstelling is aangewakkerd en dat er een enorm geldverslindend apparaat ontstaan is, dat spanningen en risico's met zich mee brengt. Dus dat zijn twee loten van dezelfde stam.”

Maar nu is er veel spanning en verdeeldheid binnen de NAVO zelf.

“Er is een enorme verdeeldheid in de NAVO. Een crisis. Er is onenigheid over van alles: over militaire missies, over kostenverdeling, over de strategie, noem maar op. Als je in zo'n groot, belangrijk instituut over zulke belangrijke vragen verdeeldheid hebt, dan is er sprake van een crisis.”

In 2003 was er over de inval in Irak toch ook al verdeeldheid?

“Zeker. De Duitsers, Fransen en Belgen waren tegen die oorlog. Groot-Brittannië, de VS, Spanje en Nederland waren voor. Daaruit bleek heel duidelijk het verschil van inzicht in hoe om te gaan met veiligheidsvraagstukken. Nu zie je dat de NAVO uitbreidt, omdat men de organisatie steviger taken wil geven. Onlangs is besloten om de NAVO uit te breiden met Albanië en Kroatië. Dat is een buitengewoon domme operatie. Kroatië is een staat die een conflict heeft met buurstaat Bosnië-Herzegovina. Voor je het weet denken die Kroaten: nou, met steun van de NAVO kunnen we gerust de spanning op laten lopen, want we worden gedekt in de rug.”

Zo van: nu durven we wel?

“Precies. Neem nou het conflict dat Georgië heeft gezocht met Rusland. Dat is aangewakkerd door de gedachte dat men

lid kon worden van de NAVO. Dat onverantwoorde gedrag van president Saakashvili van Georgië... Die dacht: op deze manier kom ik wel binnen in de NAVO en de EU. Zo zie je dus dat alleen al het bestaan van de NAVO tot spanningen en geweld kan leiden. Dus nu de NAVO uitbreiden, terwijl we ons af moeten vragen wat we eigenlijk met die organisatie moeten, is natuurlijk heel dom. Je gaat er geen filiaal bijnemen als je nog niet precies weet wat je wil verkopen. Ik zei al: Kroatië heeft een probleem met zijn buurland. En Albanië is een boevenstaat, waar de georganiseerde misdaad verweven is met de macht. Zo'n land moet je toch niet als bondgenoot hebben in een organisatie die op veiligheid is gericht?! Dom, dom, dom! Kun je net zo goed een winkeldief lid laten worden van de winkeliersvereniging. Bush kwam zelfs zonder horloge thuis na zijn bezoek aan Albanië! Hoezo illustratief?”

In het kader van de campagne 'Steun Afghanistan, Stop de Oorlog' pleitte jij er vorig jaar als eerste voor om met de Taliban te gaan praten. Nu wil de NAVO dat ook. Is dat omdat de oorlog verloren is?

“Die oorlog is niet te winnen. Bij oorlog heb je helaas maar twee smaken: winnen of verliezen. Een gelijkspel bestaat niet. De NAVO kan die oorlog niet winnen, dus zal er een uitweg gevonden moeten worden. Die kan er alleen maar in bestaan dat er onderhandeld gaat worden met de Taliban en dat die een plek krijgt in het openbaar bestuur van Afghanistan. Op zich is dat een logische zaak, omdat de Taliban in essentie een politieke beweging is. Religieus geïnspireerd, maar zeker een politieke beweging. In Pakistan maakt de Taliban ook deel uit van het politieke bestuur. De Afghaanse president Karzai heeft al aangegeven, dat hij op het hoogste niveau wil onderhandelen met de Taliban. Dat geeft aan dat ook hij daar de oplossing zoekt. Ik heb dat echt niet zelf verzonnen, hoor. Toen ik twee jaar geleden in Afghanistan was, heb ik daar met politieke analisten over gesproken. Ik ben blij dat die benadering nu steeds breder ingang vindt.”

Dus het roer moet om in Afghanistan?

“De Hoop Scheffer heeft gezegd: 'Afghanistan is de lakmoesproef voor de NAVO.' Daarmee heeft hij een enorme hypotheek gelegd op de buitenlandse aanwezigheid in

Afghanistan. Dat móet dus leiden tot vrede in Afghanistan. Die vrede kan daar niet militair worden bevochten, dus zal ook de NAVO mee moeten werken aan een andere agenda voor Afghanistan. Daar twijfel ik niet aan. Kijk, in 2001 zijn de militaire operaties daar begonnen en het is er alleen maar onveiliger geworden. De internationale gemeenschap is niet alleen haar eigen ruiten aan het ingooien, maar ook die van de Afghanen. De NAVO is onderdeel van het probleem geworden.”

En nu?

“Binnen de NAVO staat de discussie op de agenda over het volgende zogenaamde Strategisch Concept. Ik vind dat daarover een brede discussie gevoerd moet worden. Ook in Nederland moeten wij die starten.”

Hoe zou volgens jou die discussie eruit moeten zien?

“Nou, precies zoals jij en ik nu dit gesprek voeren. Wat zijn anno 2009 de problemen in de wereld? Wat zijn de problemen van de NAVO? Hoe gaan we die oplossen? Als we vast kunnen stellen dat de NAVO-inzet in Afghanistan daar geen vrede brengt, dan betekent dit dat we daar iets anders moeten gaan doen. En ook dat we iets anders moeten doen met de NAVO. Duidelijk is dat we niet op die manier met conflicten moeten omgaan. De herinrichting van de NAVO moet dus niet gaan over de zin van het kopen van gevechtsvliegtuigen, want die kunnen kennelijk de vrede niet brengen. Bovendien zien we ons ook nog eens voor heel andere vragen geplaatst. Denk eens aan de klimaatcrisis, aan grote overstromingen, grote groepen mensen die een veilig heenkomen zoeken. Dat betekent dat je meer hebt aan helikopters die droppings kunnen uitvoeren dan aan gevechtsvliegtuigen.”

De NAVO puur voor humanitaire taken?

“Nee, ik noem die taken omdat die er nou eenmaal óók zijn. Maar er zijn helaas ook conflicten waar je militairen moet inzetten. Zoals in Soedan. Daar heb je dus een militaire organisatie voor nodig. Moet dat de NAVO zijn? Niet noodzakelijkerwijs. Een veiligheidsorganisatie die veel sterker aan de VN is gelieerd zou mijn absolute voorkeur hebben.”

“We kunnen de NAVO niet veranderen door er als Nederland uit te stappen”

Denk je niet dat er door de komst van Barack Obama sowieso een andere wind door de NAVO gaat waaien?

“Nee. In de Amerikaanse buitenlandse politiek zijn geen grote veranderingen te verwachten. Obama heeft al geroepen: meer troepen naar Afghanistan. Hij wil die NAVO-agenda in Afghanistan gewoon voortzetten, zelfs met nog meer troepen. De Republikeinse minister van Defensie mag gewoon blijven zitten. Stel je dat eens voor, zeg: de PvdA gaat regeren en ze hadden Henk Kamp als minister van Defensie laten zitten... Dan zou Nederland toch zeggen: zijn jullie helemaal gek geworden! In Amerika kan dat. Obama heeft aangegeven dat hij door wil met Georgië. In Irak zijn zojuist afspraken gemaakt dat de Amerikanen daar minimaal tot 2011 blijven. En voor wat betreft het vredesproces in het Midden-Oosten wil hij ook op dezelfde voet doorgaan. Dus nee; ik zie daar helaas geen verandering in.”

Dus dan moet de brede publieke discussie in de lidstaten tot verandering leiden?

“Ja. Het is toch raar dat er met steun van Nederland gewerkt wordt aan de bouw van een raketschild in Polen en Tsjechië dat de veiligheid van Europa zogenaamd moet garanderen, terwijl dat schild feitelijk een bedreiging van die veiligheid is. Het is raar dat zulke belangrijke zaken er zomaar zonder enige discussie in Europa door worden gedrukt. Buitengewoon zorgelijk.

En daarom moet er een publiek debat komen, waar de burgers het woord krijgen. Want het gaat die burgers zeer aan.”

Heeft de burger momenteel niet iets anders aan z'n hoofd? Behoud van werk en inkomen bijvoorbeeld?

“Vergis je niet. Veranderingen in de NAVO zullen grote gevolgen hebben. Ten eerste gaat het om onze veiligheid: nieuwe spanningen tussen oost en west en de mogelijke onveiligheid die daaruit voortvloeit. Ten tweede praat je over enorme kosten. De JSF? Miljarden. Dat raketschild? Tiéntallen miljarden. Als de omvorming van de NAVO de kant op gaat die ik zou willen, dan zouden de spanningen in Europa niet opnieuw oplopen, zouden we geen nieuwe wapensystemen aanschaffen en zouden we daar geen bakken met geld aan besteden. Want dat zijn wel de gevolgen als deze plannen door worden gezet.”

En komt dat publieke debat er?

“Ik heb er in de Kamer op aangedrongen dat er een symposium komt waarbij ook burgers betrokken worden. Maar wat mij betreft mag er wel wat meer gebeuren. Kijk, wij zouden over de toekomst van de NAVO moeten praten zoals we ook over de Europese Grondwet hebben gesproken. Door het hele land, in zalen, op straat.”

Zo niet, dan...?

“Dan zullen wij dat als SP zelf proberen te initiëren. Binnenkort komen we met een

boekje over de NAVO in de Speciaal-reeks. Rond de verjaardag van de NAVO organiseren we een symposium, waarvoor we deskundigen uit binnen- en buitenland met verschillende visies zullen uitnodigen. Bovendien gaan we ook het publieke debat opzoeken en organiseren. Dit jaar wordt een heel belangrijk jaar voor de NAVO. Mensen die daarover mee willen praten, moeten en kunnen dit jaar van zich laten horen. Het zou best wel eens zo kunnen zijn dat een meerderheid van de bevolking anders denkt over de NAVO dan de meerderheid van de Kamer. Niet zozeer over het lidmaatschap, maar over het beleid.”

Dus het lidmaatschap op zichzelf staat niet ter discussie?

“Nee, op dit moment niet. Wij vinden het belangrijk om de discussie over de nieuwe missie van de NAVO op alle niveaus te voeren. Daarbij zouden we wat mij betreft in moeten zetten op het terugdringen van de Amerikaanse dominantie binnen de NAVO en moeten streven naar een onderschikking van de NAVO aan de VN. We veranderen de NAVO niet door er als Nederland uit te stappen. Afhankelijk van de uitkomsten van de discussies van dit jaar en volgend jaar, dienen we als SP opnieuw onze positie te bepalen.”

Tekst Rob Janssen

Foto's Suzanne van de Kerk

Een beetje zoals thuis

“We moeten laten zien dat het kan!”, riep Agnes Kant toen ze afgelopen najaar de SP-plannen ontvouwde om voorzieningen menselijker te organiseren. De Tribune neemt de uitdaging aan en gaat op zoek naar inspirerende voorbeelden. Als eerste: hoe een groot zorgcentrum kleinschalig kan werken.

Bij binnenkomst springen de halfronde balie en een zitje in bordeauxrood meteen in het oog. Een grote kerststal en een enorme vaas met goudkleurige takken zorgen voor een extra warme ontvangst. In het ruime restaurant staan twee kerstbomen. Mensen drinken koffie, maken een praatje, lezen de krant. “Ik weet niet meer waar het is”, zegt een oudere dame op vertrouwelijke toon. “Weet u het?” Nog voor ik kan antwoorden, loopt ze kordaat op de deur af. De baliemedewerkster is haar voor en zorgt dat ze weer op het goede spoor komt. Ik ben in zorgcentrum Zuwe Maria-Oord te Vinkeveen, waar tweehonderd oudere

mensen met dementie of een andere psychosomatische aandoening verblijven.

“Raymond is mijn vriend”

Betty weet niet precies hoe lang ze hier al woont. “Toch gauw een paar jaar”, vermoedt ze. Vergenoegd kijkt ze om zich heen in de huiskamer van haar leefgroep. Of ze het hier naar haar zin heeft? “Nou, ik heb niks te klagen en Raymond is mijn vriend.” De woonbegeleider die naast haar zit krijgt een plagerig stootje en beaamt het vrolijk. Met vijf bewoners zit Raymond Elshof rond de houten tafel aan de lunch. De zesde bewoner eet bij de burens, een deur verderop. Elshof: “Als iemand zin heeft om in een andere

huiskamer te eten of liever met familie of vrienden in restaurant Brinkzicht, dan kan dat. We proberen hier zoveel mogelijk te leven zoals je dat thuis ook zou doen.”

In zorgcentrum Zuwe Maria-Oord in Vinkeveen draait het om kleinschalig wonen. Er zijn drie woonblokken, waar verdeeld over vier leefgroepen 24 cliënten met dementie wonen. Vanaf het centrale ‘plein’ kijk je de huiskamers in. Transparant, licht en vrolijk door het gebruik van oranje, rode en gele kleuren. Aan de andere kant geven openslaande deuren toegang tot een terras. Alle bewoners hebben een eigen slaapkamer, die ze naar eigen inzicht inrichten. Ook de aankleding van de huiskamers is verschillend. Het is maar net wat bewoners en hun familieleden ervan willen maken. “Wonen, welzijn en meedoen, daar ligt hier het accent op”, zegt Thom van de Pol. Hij is manager van de afdeling kleinschalig wonen, bedoeld voor mensen met dementie die niet meer thuis kunnen wonen. Ook is er een speciale

afdeling voor cliënten met korskakov. “Natuurlijk moet er verzorging en verpleging zijn, maar mensen hebben ook behoefte aan gezelligheid, aan deelname.”

Daarom doen de bewoners zoveel mogelijk zelf, zoals koken en boodschap doen. Daarbij geholpen door woonbegeleiders, vrijwilligers en familie. “Gisteren hebben we met zijn allen snijbonen zitten snijden”, vertelt Elshof. “De sfeer was geweldig.”

Ook Betty was van de partij, al zegt ze stellig: “Koken doe ik niet meer, dat is *Schluss*. Heb ik genoeg gedaan in mijn leven.” Over het eten is ze goed te spreken. “Anders was ik allang weggelopen”, lacht ze. Koen van der Spek is teamleider van het woonblok. “Iedere bewoner moet krijgen wat hij nodig heeft. Zo is Cor een echte boer, die graag vroeg opstaat. In de tuin houdt hij kippen. Een ander doet mee aan een van de vele activiteiten, gaat wandelen, doet een spelletje of een dutje. Net zoals thuis.”

“Het gaat om visie”

Het woord ‘thuis’ valt vaak. Om een zo normaal mogelijk leven te leiden, is de familie net zo belangrijk als de bewoner.

“Kleinschalig wonen is samen doen”, stelt Van de Pol. “Iedere leefgroep heeft een vast kernteam van woonbegeleiders, familieleden en vrijwilligers. We werken maximaal met familie samen, die mag ook van alles. Koken, feestjes bouwen en helpen. Sommige partners zijn hier zeven dagen per week en eten regelmatig mee. Soms gaat iemand met een paar bewoners wandelen of ergens naartoe. Ook blijven slapen kan. Samen met de bewoner en de familie maken we afspraken over ieders inbreng. Die verschillen per persoon. Deskundigen, zoals de psychiater en verpleeghuisarts, geven adviezen. Voor iedere bewoner is er een individueel ‘zorgleefplan’. Twee maal per jaar is er een groot familieoverleg en daarnaast is er regelmatig teamoverleg met familie. Dat is kleinschaliger en praat vaak makkelijker.”

Rondlopend door Maria-Oord, vraag je je af hoe het kan dat een regulier zorgcentrum erin slaagt zo huiselijk te werken. Dat kost toch handenvol geld? Hoe kleinschaliger, hoe duurder, toch? “Welnee, dat heeft allemaal niets met geld te maken”, beweert Van de Pol. “Al dat gepraat over kwantiteit, terwijl je het moet hebben over kwaliteit. Het gaat om visie,

doelmatigheid, methodiek en kennis. Natuurlijk loop je tegen budgetten aan, maar dat is overal zo. Hier hebben we het geluk dat mijn baas, regiodirecteur Martin Joziassse, een visionair is. Die heeft tot in detail nagedacht over de toekomst van de zorg. Over welke vragen er op ons af zullen komen. Die manier van denken zie je terug in dit gebouw. Zo wordt er op de begane grond gewoond, mensen lopen zo het terras op. Ik was pas in een verpleeghuis in Amsterdam, waar de behandelaars beneden zaten, omgeven door een prachtige tuin; en de bewoners boven. Dat had dus andersom gemoeten. Het is de klassieke nadruk op behandeling in plaats van op wonen.”

“Zelfs via Hyves vonden we mensen”

Thom van de Pol prijst zich gelukkig, te werken in een van de modernste zorgcentra. “Niet alleen bewoners, ook personeel gedijt hier goed. Ik krijg de kans om innovatief en creatief te zijn. Ik werk veel met convenanten, zoals met het Universitair Medisch Centrum en het Centrum Maliebaan voor verslavingszorg. Dan ruilen we bijvoorbeeld verpleegkundigen of psychiaters. Zo leren we

“Gezelligheid is net zo belangrijk als verpleging”

van elkaar, op de werkvloer, zonder dat het iets extra's kost. Ik ga de boer op om te vinden wat ik nodig heb. Via hogescholen en zelfs via Hyves heb ik mensen gevonden met competenties die we nodig hadden." Een mooi voorbeeld is de afdeling voor mensen met korsakov. "Vroeger kreeg iedereen natte oksels als er een korsakov-patiënt kwam. Wat moest je daarmee aanvangen? Nu hebben we 21 cliënten die de zorg krijgen die bij ze past. Van de grond af hebben we de specialisatie opgebouwd: welke kennis en competentie is nodig, welke behandelingen

revalidatiecentrum, zonder dure verbouwing. Want over een jaar of tien blijven die mensen thuis wonen, met allerlei technische snufjes. We hebben op ons terrein ook huurwoningen gebouwd, waar nu vaak partners van cliënten wonen. In de toekomst kunnen dat levensbestendige appartementen worden."

Terwijl voormalig boer Cor naar buiten wil, komt Gerda net binnen met haar man. Ze hebben samen wat gedronken in Brinkzicht. Gerda's man kreeg zestien jaar geleden een auto-ongeluk, waardoor

ruimte, staan banken. Aan de muur hangt een groot kunstwerk dat verwijst naar de 'zuwen', de vaarten die het landschap rond Vinkeveen bepalen. Ook hier beschikken cliënten over een ruime eenpersoonskamer. "Kwestie van zoveel mogelijk vierkante meters besteden aan de patiënt", zegt Van de Pol laconiek. "Hier zitten de artsen in een pijpenla en is de kantoorruimte klein. Ach, het heeft altijd te maken met politiek en met ego-gedrag." Om er haastig aan toe te voegen dat hij zelf een belachelijk grote kamer heeft, "al delen we die dan met twee personen." Ziekenverzorger Wilbert van der Steen voelt zich in zijn element. "Het is prettig om in een modern verpleeghuis te werken met de nieuwste voorzieningen. We hebben hier een grote zaal voor fysiotherapie, er is ergotherapie, alles is bij de hand, tot de tandarts toe. Dat maakt dat wegen makkelijk te belopen zijn. Ook de kamers zijn modern", hij wijst op in het plafond aangebrachte rails waaraan een tillift kan worden bevestigd. "En een flatscreen televisie, ook dat telt."

Mevrouw van der Linden komt hier met tussenpozen. "Dan merk je dat het personeel bij je betrokken is. Toen ik voor de tweede maal hier belandde, herkennen ze mij allemaal. Dat geeft een huiselijk en beschermd gevoel. Ze werken hier hard en regelen van alles voor je. Het is ook fijn dat hier ruimte zat is. Ik kan minstens een keer per dag naar fysiotherapie. Dat houdt mijn been wakker, want daar is iets mee mis." Van der Steen zorgt voor maximaal 21 patiënten. "De ene keer is het veel werk, als er net nieuwe patiënten zijn gekomen en het volle bak is. Een ander moment is het rustiger, wanneer patiënten naar huis gaan. Dat valt niet te regelen." Van de Pol zou graag nog flexibeler kunnen werken. "Dan kun je personeel daar inzetten waar het nodig is. Maar het belangrijkste is de kleinschaligheid, want ook voor het personeel moet het overzichtelijk blijven. Dat is echt de toekomst en daar is niet meer geld voor nodig."

Een overzicht van SP-voorstellen om belangrijke maatschappelijke voorzieningen op menselijke maat te organiseren, staat in de brochure 'De buurt: de schaal van de toekomst' (www.sp.nl).

en hoeveel uren, wat voor soort dagbesteding? We hebben voor trainingen gezorgd en deskundigheidsbevordering. Door samen te werken en een goed plan te ontwikkelen kun je eigenlijk ieder proces vormgeven."

Kwaliteit is doorslaggevend. In de woorden van Van de Pol: "Een behandeling moet passen bij de patiënt en de zorg moet passen bij de bewoner. Dan geeft werk plezier en is de werkdruk niet te hoog. Het is maar hoe je de middelen het beste inzet. Je moet flexibel kunnen zijn en op lange termijn denken. Wanneer je duurzaam in de zorg investeert en werkt aan levensbestendigheid in de bouw en voorzieningen, dan wordt de zorg op den duur goedkoper. We hebben nu bijvoorbeeld nog een woonvoorziening voor mensen met somatische klachten. Die kunnen we echter zó geschikt maken als

hij blind werd, in een rolstoel belandde en zijn kortetermijngeheugen kwijtraakte. "Om de dag ben ik hier", vertelt Gerda. "Dan ga ik met mijn man naar buiten en ik help mee hier in huis, net hoe het uitkomt. Vooral met koken is het feest, mensen eten dan meer en zijn actiever." Ze is tevreden over Maria-Oord. "Hier kan mijn man op zijn manier genieten van de gezelligheid. Dat is wel anders geweest, in verpleeghuizen waar hij vroeger woonde. Dan trok hij zich altijd terug, want in die grote groepen kreeg hij te veel prikkels, waardoor hij onrustig werd. Het deed me pijn om hem steeds in zijn eentje te zien zitten."

"De artsen zitten in een pijpenla"

Als laatste nemen we een kijkje in de kliniek. Daar is de revalidatie gehuisvest en wonen ook patiënten, al dan niet tijdelijk. Beneden, in de grote wacht-

Tekst Maja Haanskorf
Foto's Rob Voss

Concurrent van Essent

Van het (meter)kastje naar de muur deel II

Ruim een jaar geleden beschreef Herman Damveld het bureaucratisch doolhof waarin hij terecht kwam toen hij zijn woning energiebesparend en duurzaam wilde maken. Maar hij gaf niet op.

Op 1 april 2008 vroeg ik subsidie aan voor zonnepanelen, via een regeling die op 1 april is ingegaan. SenterNovem, de organisatie die in opdracht van de regering de regeling uitvoert, schreef dat ik per 1 augustus 2008 recht heb op die subsidie. Moest ik wel nog aan een aantal voorwaarden voldoen; wat ik van tevoren niet wist. Zo moest ik me registreren bij de firma CertiQ, die certificaten uitgeeft. De overheid ziet mij namelijk als stroomproducent – alsof ik een grote centrale wil bouwen. Dat kost 30 euro inschrijving en dan jaarlijks 30 euro. Ik heb op 23 augustus de formulieren ingevuld en die, volgens de opdracht van CertiQ, opgestuurd naar netbeheerder Essent Netwerk. Die moest binnen vier weken beoordelen of ik wel een geschikte meterkast heb.

“Ik heb al een meter”

Omdat ik eind oktober nog niets had gehoord, ging ik maar eens bellen. Tot mijn consternatie bleek bij Essent Netwerk dat mijn aanvraag niet in behandeling was genomen. De subsidie geldt voor de stroom die je teruglevert aan het net, maar ook – als je dat wilt – voor de stroom die je gebruikt terwijl de zon schijnt. In het laatste geval moet je in de

meterkast een extra ‘brutoproductiemeter’ aan laten leggen, nadat je er eerst de meterkast voor gereed hebt laten maken. Dat kost bij Essent 105 euro en dan jaarlijks 30 euro. Mocht de meterkast toch niet helemaal kloppen, dan moet je meer betalen. De brutometer moet naast de hoofdmeter komen en als dat niet kan moet de hoofdmeter verplaatst worden, staat in een brief van Essent. Dit kan veel geld kosten en daarom wil ik die brutometer niet.

Bovendien: ik heb al een meter die precies registreert wat er bruto geproduceerd wordt. Maar Essent Netwerk doet alsof die meter niet bestaat, omdat het geen door Essent geleverde meter is. En daarom was mijn aanvraag maar terzijde gelegd. De subsidiegever heeft nou eenmaal de eis gesteld dat ik een brutometer moet hebben, aldus Essent Netwerk. Of ik die eis toegestuurd kon krijgen? Nee, kon niet. Daarom maar eens gebeld met CertiQ. Een woordvoerder liet me schriftelijk weten dat ik geen brutometer nodig heb. Vervolgens ook gebeld met SenterNovem om de eis van die brutometer op te vragen. Antwoord: “Voor toekenning en verkrijging van de subsidie hoeft u geen brutoproductiemeter te plaatsen.” Aha! Dus Essent Netwerk roept maar wat. Wat wel tot gevolg had dat mijn papieren terzijde waren gelegd.

Na veel gedoe ging Essent overstag en ben ik per 1 december stroomproducent geworden. Concurrent van Essent.

“Geen bedrijf kan dit overleven”

De leverancier van mijn zonnepanelen klaagt ook over de moeizame regeling. Johan Bakker van Awizon vertelt: “In maart en april hebben we veel offertes gedaan en voorlichting gegeven. Daarna stond het stil tot augustus, hadden we dus geen inkomsten, en nu komt alles op één hoop bij ons binnen. Daar krijgen we ook veel vragen over. Veel mensen komen erachter dat het installeren van minder dan zeven panelen niet rendabel is en willen daarom voor meer panelen subsidie aanvragen bij SenterNovem.”

Dit jaar kan men volgens SenterNovem per 1 april weer subsidie aanvragen. “Dit heeft grote invloed op het voortbestaan van het bedrijf”, stelt Bakker van Awizon. “Zoals het nu lijkt, zullen wij in februari alle systemen hebben geplaatst. Als de eerste toezeggingen per augustus gedaan worden dan staan wij in principe stil tot augustus. Geen bedrijf kan dit overleven.” De regering wil burgers stimuleren, die zelf willen investeren in zonne-energie...

De eerste aflevering van ‘Van het (meter)kastje naar de muur’ verscheen in de Tribune van november 2007

Tekst Herman Damveld
Foto Bas Beentjes / Hollandse Hoogte

De stralende pedaalemmmer

Het klimaat verandert en tot voor kort schoten de energieprijzen omhoog. Niet zo vreemd dus, dat kernenergie bezig is aan een politieke comeback. Eén van de grootste onopgeloste vraagstukken blijft echter de opslag van nucleair afval. Hoe het afvaldilemma de discussie over kernenergie in Europa opnieuw op scherp zet.

Klang! Met een metaalachtig geluid zet de gondel van de mijnschacht Konrad in het Duitse Salzgitter zich in beweging. Duizend meter naar beneden gaat het, binnen twee minuten. Helm op, veiligheidsschoenen en rode overall aan, een SSR 90-zuurstoftank over de schouder. De druk op de oren neemt voelbaar toe. “Alles wat we nodig hebben, gaat door deze schacht naar beneden”, vertelt meneer Junckert van het *Bundesamt für Strahlenschutz* (BfS), de hoogste instantie in Duitsland op het gebied van stralingsveiligheid. Alles, dat betekent behalve mensen ook diesel, kabels en zelfs complete jeeps. “Die hangen we verticaal in de schacht. Grotere graafmachines transporteren we in onderdelen. Beneden zetten we ze weer in elkaar.”

Voorlopig gaat er alleen bouw materiaal naar beneden, maar vanaf 2013 wordt de voormalige ijzererts mijn Konrad voor de opslag van licht nucleair afval gebruikt. Tot die tijd werken talloze mijnwerkers aan de aanleg van onderaardse opslagruimtes. Op duizend meter diepte hebben ze een gangenstelsel van 40 kilometer lengte aangelegd. Dikke trossen kabels lopen langs de roodbruine wanden, een enorme ventilatieslang hangt aan het plafond. “Daarmee houden we de temperatuur draaglijk”, volgens Junckert. Dat laatste is een kwestie van smaak: ondergronds heersen temperaturen van dertig graden. Het zweet loopt in straaltjes onder de veiligheidshelm naar beneden.

Achterin een open jeep voert Junckert de bezoekers kilometers diep het gangenstelsel in. De koplampen weerkaatsen hun licht op de donkerrode, ijzerertshoudende ruwe wanden van de mijn. Wie achterom kijkt, ziet enkel zwart. Heuvels op, heuvels af gaat het, tot de jeep bij een griezelig ogende monstermachine in het hart van de onderwereld stopt. Hier worden de toekomstige opslagruimtes voor radioactief afval uitgegraven. Ruim 900 miljoen euro heeft de voorbereiding tot nu toe gekost; naar schatting volgen nog eens 900 miljoen. “Tot 2040 ontstaat in Duitsland ongeveer 280.000 kubieke meter licht nucleair afval”, vertelt Junckert op duizend meter diepte. Nu al wacht meer dan 90.000 kubieke meter bovengronds op een definitieve bestemming. Het afval komt uit ziekenhuizen, onderzoeksinstituten en de 17 Duitse kerncentrales. “Al het afval wordt hier voorgoed opgeslagen”, volgens Junckert. Voorgoed, dat betekent: niet

terug te halen. Terwijl milieuminister Cramer in Nederland dit jaar een nieuw onderzoeksprogramma (TOBRA) wil beginnen naar de mogelijkheid van terugneembare opslag van kernafval in Nederland, is dit in ons buurland geen optie. Juncker: “Er bestaat hier geen achterdeurtje.” Het afval in Konrad wordt in containers in brede onderaardse gangen opgeslagen. Na elke vijftig meter radioactief afval volgt een betonnen wand.

“Wat kan hier nou misgaan?”

Konrad is volgens Junckert vanwege haar geologische eigenschappen perfect voor de opslag. “Dit was tot 1976 een ijzermijn. Boven de ijzererts slaag ligt een enorme, ondoordringbare kleilaag. Die houdt de mijn droog. Het gebied is bovendien geologisch zeer stabiel. Dat alles maakt Konrad tot een ideale opslagplaats voor nucleair afval.”

Maar niet iedereen is daarvan overtuigd. De stad Salzgitter protesteerde tegen de toekomstige opslag; men was bang voor een imagoprobleem. Wie wil er tenslotte boven nucleair afval wonen? De rechtbank wees de klacht echter af. Om de slag om de publieke opinie te winnen, richtte het *Bundesamt für Strahlenschutz* in 2008 in de mijnwerkersstad een informatiebureau in. “Wat zou hier nou mis kunnen gaan?”, vraagt Junckert provocerend na afloop van het onderaardse bezoek.

“Door de lange halfwaardetijd van het kernafval (de tijd die verstrijkt voordat de

radioactiviteit ongevaarlijk is – red.) blijft dit miljoenen jaren gevaarlijk voor toekomstige generaties”, zegt SP-Kamerlid Paulus Jansen. “De risico’s van stroomopwekking door kernenergie zijn evident. Maar let wel: zo goed als alle vormen van energieopwekking brengen risico’s met zich mee. Door middel van gas, olie, kolen; zelfs met behulp van zon of wind levert energieopwekking risico’s of zelfs negatieve effecten op voor gezondheid, leefbaarheid en milieu. Momenteel wordt er bijvoorbeeld veel gediscussieerd over de klimaat-effecten van de verbranding van fossiele brandstoffen. Het aantal doden door kanker, aandoeningen van luchtwegen en hart- en vaatziekten als gevolg van de emissies bij winning, verwerking en verbranding van fossiele brandstoffen is niet te onderschatten. De risicobenadering zou wat mij betreft moeten gelden voor alle vormen van energieopwekking.”

Maar kunnen de betreffende risico’s op een denkbeeldige veiligheidsschaal met elkaar vergeleken worden? Jansen: “Als je het hebt over de directe gezondheidsrisico’s, dan scoort een kerncentrale nog beter dan centrales op fossiele brandstoffen als kolen, olie en gas. Met name bij winning en verbranding van kolen komt enorm veel fijnstof vrij. Het bijzondere veiligheidsaspect van kernenergie is de zeer kleine kans op een enorm grote calamiteit en dat is lastig af te wegen tegen de gezondheids-effecten door directe emissies.”

Zeker als het gaat om kernafval, staan de ontwikkelingen niet stil. In het Zwitserse

onderzoekstation van Mont Terri zoeken onderzoekers 300 meter onder de aarde uit hoe radioactief materiaal op de omgeving reageert. De Zwitsers hebben vergevorderde plannen om hun nucleaire afval op te slaan in onderaardse kleilagen. In Mont Terri meten onderzoekers in hoeverre radioactieve straling in rotsen doordringt en hoe het gesteente op de zich ontwikkelende hitte reageert.

In Finland zijn ze al verder. In 2001 besloot de Finse regering om zwaar nucleair afval op te slaan op het eiland Olkiluoto. Daarmee was Finland het eerste land ter wereld waar een locatie voor zwaar nucleair afval werd vastgelegd. Vanaf 2015 verdwijnen op het eiland de eerste vaten met zwaar nucleair afval onder de aarde. Olkiluoto staat geheel in het teken van kernenergie: naast de geplande onderaardse opslag staan er op het eiland al twee kerncentrales. Een hypermoderne derde centrale is in aanbouw. Finland is niet het enige land ter wereld waar weer kerncentrales gebouwd worden. Ook in Frankrijk, Italië, Groot-Brittannië, Zwitserland, Polen, Bulgarije,

Litouwen en de VS bestaan bouwplannen. Wereldwijd is kernenergie inmiddels goed voor 17 procent van de elektriciteitsproductie. In de EU staan momenteel 144 kerncentrales die tezamen zorgen voor 31 procent van de stroom in Europa.

Asse II lekte als een mandje

Lijkt Finland een definitieve oplossing voor zwaar nucleair afval gevonden te hebben, in Duitsland is men daarvan nog mijlenver verwijderd. Voorlopig heeft ons buurland de handen nog vol aan de opslag van licht nucleair afval. Behalve in Salzgitter wordt licht nucleair afval in de zoutmijnen van

Morsleben en Asse opgeslagen. Beide locaties hebben zo hun problemen. De zoutkoepel van Morsleben, gelegen in de voormalige DDR, dreigde in de jaren negentig vol water te lopen. Daarom stopte de Duitse regering in 2000 met verdere opslag en besloot ze de koepel zo snel mogelijk te sluiten door hem met zoutbeton vol te storten.

Nog groter zijn de problemen in de voormalige zoutmijn Asse II. Tussen 1967 en 1978 sloeg de Duitse overheid hier ongeveer 126.000 vaten radioactief afval op. Afgelopen zomer bleek uit een rapport van het milieuministerie van de deelstaat Nedersaksen dat al tientallen jaren nucleair vervuilde water uit Asse II dreigt te lekken. Het publiek was altijd voorgehouden dat de mijn waterdicht was. Jaarlijks loopt ongeveer 12.500 liter zout water de mijn binnen, water dat de vaten met radioactief afval aantast. Het vervuilde water dreigde de mijn uit te lopen en zich met het grondwater te vermengen. Daarom pompte een Duits onderzoeksinstituut dit radioactief vervuilde water weg, zonder dit aan het milieuministerie te melden. Bovendien moet de mijn waarschijnlijk in 2014 gesloten worden vanwege instortingsgevaar.

Zaterdag 8 november, afgelopen herfst. De weg door het bos van Gorleben, een gehucht tussen Hannover en Hamburg, heeft surrealistische trekjes. Honderden tractoren staan met hun hefvorken omhoog langs de weg opgesteld, als een soort erehaag voor de duizenden demonstranten. Tussen de tractoren staan, een meter of tien in het bos teruggetrokken, eindeloze pelotons politie met witte helmen en wapenstokken. In de lucht dreunen de motoren van laaghangende helikopters. Over de weg trekt een bonte stoet demonstranten langs de zwaar bewaakte opslagplaats voor zwaar nucleair afval. Clowns met witgeschilderde gezichten en rode neuzen rennen tussen de demonstren-

Kernafval: geld verdienen?

In 2000 protesteerden SP'ers tegen de kernafvaltransporten van het Noord-Hollandse Petten naar het Zeeuwse Borssele. Volgens de actievoerders was de opslag in Borssele ongeschikt voor hoog-radioactief afval. Bovendien zou het afval aanvankelijk in de VS opgeslagen worden, maar dreigde de Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval (COVRA) in Borssele een hoge schadeclaim in te dienen omdat zij erop had gerekend geld te kunnen verdienen met de opslag van het afval uit Petten, aldus de actievoerders.

ten door en persifleren de houterige bewegingen van de politie. Oorverdovende sambabands zorgen ervoor dat studenten samen met in de jaren gekomen hippies warm blijven. Het merendeel van de demonstranten bestaat echter uit doorsnee burgers. Ze verzetten zich niet alleen tegen de komst van de containers ('castoren') met zwaar nucleair afval, maar maken zich ook zorgen over wat er de komende herfst gaat gebeuren. "De christen-democraten en de liberalen dreigen in september 2009 de parlementsverkiezingen te winnen. Dat zou de *Ausstieg* uit de *Atomausstieg* betekenen", legt Gerd Jansen uit, een dertigjarige demonstrant uit Stuttgart. Hij is al voor de vierde keer in Gorleben. Met de *Atomausstieg* doelt Jansen op de overeenkomst die de regering van Gerhard Schröder in 2000 met de kernindustrie in Duitsland afsloot. In dat jaar werd vastgelegd dat over een periode van dertig jaar alle kerncentrales in Duitsland gesloten worden. Deze *Atomausstieg* is wereldwijd uniek. De roep om een verlenging van de bedrijfsperiodes van de bestaande kerncentrales wordt echter steeds feller.

Opslag? Ja! Maar niet hier bij ons

In de jaren zeventig bood de deelstaat Nedersaksen na een weinig transparante selectieprocedure de zoutkoepel Gorleben aan als eindopslagplaats voor zwaar nucleair afval. Officieel besloten is er echter nog niets. Wel begon Duitsland al in 1977 met onderzoek naar de mogelijkheid van eindopslag in Gorleben. Tot nu toe kostte dit onderzoek al anderhalf miljard Euro. In 2000 stelde de toenmalige rood-groene regeringscoalitie een moratorium in op verder onderzoek, tot uiterlijk het jaar 2010. Ze vond het niet wenselijk om door te gaan met onderzoek, zolang er geen alternatieve locaties worden onderzocht.

Maar ondertussen worden wel elk jaar castoren vanuit de Franse opwerkingsfabriek in La Hague met zwaar nucleair afval naar Gorleben getransporteerd. Deze castoren worden bovengronds, in een tijdelijke betonnen hal opgeslagen. Er is plek voor maximaal 420 castoren; er staan er inmiddels 91. De tijdelijke opslag is maximaal 40 jaar toegestaan.

Terwijl minister Gabriel de discussie over alternatieve locaties én opslagmethoden (in klei, zout of graniet) open wil houden, verzetten de twee grote zuidelijke deelstaten Baden-Württemberg en Beieren zich ertegen. Ze zijn bang dat de kleilagen in deze deelstaten weleens geschikt zouden kunnen zijn voor de eindopslag. Opslag kernafval: ja. Maar niet hier bij ons. Ook opslag in een ander Europees land wordt als mogelijkheid genoemd. Maar op dat punt bestaat al evenmin consensus. De liberale FDP ziet er wel wat in, maar de Groenen vinden het maar niks. "Als dat betekent dat Duits atoomafval goedkoop naar Rusland wordt geëxporteerd, dan zijn wij daar op tegen", zegt fractievoorzitter Stefan Wenzel van de Groenen in Nedersaksen. "Zonder een mogelijke eigen opslagplaats is Duitsland corrumpeerbaar", meent minister Gabriel.

Met het nog altijd van kracht zijnde moratorium staat de zoektocht naar een geschikte opslagplaats voor zwaar nucleair afval in Duitsland op een laag pitje. Experts zien het streven van ons buurland om uiterlijk in 2040 tot een besluit te komen, dan ook als onrealistisch. Tot nu toe heeft wereldwijd alleen Finland een definitief besluit genomen over de opslag van zwaar nucleair afval. Geen al te opwekkende uitzichten dus voor Nederland, waar minister Cramer met haar onderzoeksprogramma TOBRA al in 2017 tot een conclusie hoopt te komen over de vraag waar het Nederlandse nucleaire afval opgeslagen moet worden. Nederland heeft besloten om in haar zoektocht samen te gaan werken met België. Onze zuiderburen onderzoeken momenteel opslag in de onderaardse kleilagen bij Boom. In Nederland is onderaardse opslag volgens de huidige stand van zaken eventueel een optie in onze kleilagen bij Schiermonnikoog, de Peel, de Noordoostpolder en in de buurt van Arnhem. Een andere optie zou opslag in de zoutkoepels in de drie noordelijke provincies kunnen zijn. Tot een besluit genomen is, wacht het Nederlandse kernafval in een betonnen hal op een twintig hectare groot terrein in Zeeland. De vaten stralen rustig verder. En de berg afval groeit.

Tekst Jeroen Kuiper en Rob Janssen
Foto's Ronald de Hommel

Kernenergie? Nu niet.

Sinds de oprichting van de partij in 1972 stelt de SP zich op het standpunt dat elektriciteitsproductie door middel van kerncentrales onwenselijk is zolang

veiligheidsproblemen rondom kernafval, alsmede het gevaar van kernwapenproductie met behulp van het restproduct plutonium en de kans op calamiteiten niet uit de wereld zijn geholpen. "Wij blijven dus tegenstander van de bouw of start van voorbereidingen van een nieuwe kerncentrale in deze regeerperiode", zegt Kamerlid Paulus Jansen. "In lijn met Green4Sure, het groene energieplan voor Nederland, bepleiten wij onder meer de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met 80 procent in 2050 en het creëren van schonere lucht. De beste middelen daarvoor zijn vermindering van verbruik, door energiebesparing en efficiëntere toestellen en groei van de duurzame energieproductie. Nieuwe kolen- of kerncentrales zijn moeilijk te combineren met duurzame bronnen als wind- en zonnestroom."

Toch sluit de SP kernenergie niet uit voor de toekomst. Jansen: "Rekening houdend met de ontwikkeling van de klimaatproblematiek, de beschikbaarheid en prijsontwikkeling van fossiele energiebronnen en de technische ontwikkeling kan kernenergie alsnog in beeld komen. Vandaar dat we hebben ingestemd met het handhaven van de ruimtelijke reservering van vier locaties voor de eventuele toekomstige bouw van een kerncentrale. Als in de toekomst zou blijken dat er aantrekkelijker opties zijn dan kernenergie, zijn die locaties ook voor andere typen grootschalige elektriciteitscentrales te gebruiken." Op 14 maart 2008 verscheen het SER-advies Kernenergie, waarin ervoor gepleit wordt alle energieopties – dus ook kernenergie – op een zakelijke en gelijkwaardige manier te onderzoeken. Jansen: "Dat onderschrijven wij. Dat onderzoek moet de basis bieden voor een zakelijke discussie over de brandstofmix in de nabije toekomst."

De Ierse herkansing ...om 'ja' te stemmen

In juni 2008 stemde een meerderheid van de Ierse kiezers tegen het Europese Hervormingsverdrag (Verdrag van Lissabon), een licht gewijzigde versie van de Europese Grondwet. De ontsteltenis in Brussel was groot. Het verdrag wordt namelijk pas van kracht als het is goedgekeurd door alle 27 lidstaten van de Europese Unie. De afgelopen maand hebben de Europese regeringsleiders een uitweg bedacht: na de zomer krijgen de Ieren nog één kans om 'ja' te stemmen.

Nadat een meerderheid van de Franse en Nederlandse kiezers in 2005 'nee' stemde tegen de Europese Grondwet, waren de voorstanders maandenlang de weg kwijt. Daarna staken de staatshoofden van de lidstaten van de Europese Unie de koppen bij elkaar, veranderden de tekst op een paar ondergeschikte punten (iets meer bevoegdheden voor de lidstaten, iets minder bevoegdheden voor de EU-bureaucraten) en deden er een nieuwe kافت omheen. De Europese Grondwet heette voortaan het Europese Hervormingsverdrag. In Spanje kregen de kiezers te horen dat er niet opnieuw gestemd hoefde te worden omdat er niets veranderd was. In

Frankrijk en Nederland werd door de regering gezegd dat een tweede volksraadpleging niet nodig was omdat de tekst op wezenlijke punten was aangepast. Doordat de PvdA de belofte van een tweede referendum bij de formatie van Balkenende IV verkwanselde, leek er geen vuiltje aan de lucht voor de eurofielen. Alleen het Ierse referendum nog, maar dat was volgens deskundigen geen probleem. Als er nu één land economisch geprofiteerd had van de EU, dan was het Ierland wel. Omdat je de hand die je voedt niet bijt, zou het met de Ieren wel goed komen. In juni was het zover; de Ieren gingen naar de stembus en... het werd 'nee', met ruim 53 procent. Om het verdrag in

werking te laten treden, is het nodig dat de Ieren in september of oktober 2009 'ja' zeggen tegen hetzelfde verdrag dat ze hebben afgewezen. Om hen zover te krijgen, heeft de EU de Ieren in een begeleidende brief een aantal zaken toegezegd. Zo zouden de Ieren voorlopig baas in eigen land blijven over de abortus- en belastingwetgeving, het onderwijssysteem en het principe van militaire neutraliteit. Of die toezeggingen juridisch iets waard zijn, is overigens nogal onduidelijk. Niet alleen worden de Ierse kiezers met mooie beloftes gepaaid, ze worden ook stevig geïntimideerd. Als de 3 miljoen Ierse kiezers opnieuw 'nee' zouden stemmen, zou de economische rampspoed

niet te overzien zijn. Verder spannen de Europese regeringsleiders zich in om de Ierse nee-beweging in diskrediet te brengen. Daarbij moet vooral de multi-miljonair Ganley, oprichter en financier van het zogenaamde Libertas-initiatief, het ontgelden.

President Klaus: "In 19 jaar nog nooit zo toegesproken"

De Ier Declan Ganley werd in 1968 in Londen geboren uit Ierse ouders. School lag hem niet, ondernemen ging hem beter af. Al jong specialiseerde hij zich in het opkopen, saneren en verkopen van bedrijven. Via houthandel met de Baltische staten wist hij in de negentiger jaren een kapitaal van zo'n 300 miljoen euro te vergaren. Tegenwoordig zit de Ier in de verkoop van militaire telecommunicatiesystemen. Dankzij uitstekende contacten met de Amerikanen heeft hij het monopolie op de mobiele telefonie in Irak in handen weten te krijgen.

In de nee-campagne tegen het Europees verdrag ontpopte Ganley zich als oprichter en geldschietster van Libertas: een liberaal, pro-Atlantisch genootschap dat net als de Britse conservatieven niets ziet in de politieke eenwording van Europa. Evenals de progressieve nee-beweging keert de Libertas-aanhang zich tegen de overdracht van bevoegdheden van Dublin aan Brussel. Dat proces, zo wordt gevreesd, zal ertoe leiden dat de Ieren straks door Europese bureaucraten bestuurd gaan worden.

Binnen en buiten Ierland maken de voorstanders van het Europees verdrag Ganley tot kop van jut van de nee-campagne. Zo worden er vraagtekens gezet bij de manier waarop de zakenman zijn kapitaal vergaard zou hebben en wordt zijn Europese loyaliteit in twijfel getrokken. Volgens geruchten zou hij campagnegeld ontvangen hebben van Amerikaanse neoconservatieven en eigenlijk een CIA-agent zijn.

Ook buiten Ierland wordt er aan Ganleys stoelpoten gezaagd. Begin december werd de Tsjechische president Vaclav Klaus – tijdelijk voorzitter van de Europese Raad en verklaard tegenstander van het Europees verdrag – op ondiplomatieke wijze de oren gewassen vanwege zijn contacten met Ganley. Zowel Daniel Cohn-Bendit, lid van het Europees Parlement (EP) voor de Franse Groenen,

als de Ierse eurocommissaris Brian Crowley kapittelden de Tsjechische president vanwege zijn contacten met de controversiële Ier. Wat bracht de president ertoe om contacten te onderhouden met "een financieel niet transparante persoon", "die op onduidelijke wijze geld verdiend heeft dat hij wil gebruiken om zijn verkiezingscampagne voor het EP te financieren"? En was de Tsjechische president zich er wel van bewust dat zijn bezoek aan Ganley door de Ierse eurocommissaris opgevat werd als "een persoonlijke belediging en een belediging van het Ierse volk"?

De Tsjechische president antwoordde dat hij de afgelopen negentien jaar nog nooit zo was toegesproken. "U heeft het over Europese waarden", zo vervolgde hij, "De belangrijkste waarden zijn vrijheid en democratie. Burgers van de EU-lidstaten zijn daar het meest bezorgd om. Maar vrijheid en democratie zijn tegenwoordig aan de verliezende hand binnen de EU." En: "Als meneer Crowley het over een belediging aan het Ierse volk heeft, dan moet ik u zeggen dat het niet accepteren van de uitslag van het Ierse referendum de grootste belediging van het Ierse volk is. In Ierland heb ik een ontmoeting gehad met iemand die een meerderheid in zijn land vertegenwoordigt. U, meneer Crowley, vertegenwoordigt een minderheidsstandpunt in uw land. Dat heeft het referendum duidelijk aangetoond."

"Geen Ierse kwestie, maar een Europese"

Roger Cole, zestig jaar, gedrongen, brede schouders, verkoopt in het dagelijks leven advertenties voor op de zakelijke markt gerichte bladen. In zijn hoedanigheid van voorzitter van de *Peace and Neutrality Alliance* en dissident lid van de Labour-partij, is hij een van de leiders van de progressieve vleugel van de Ierse nee-campagne. Naar zijn zeggen wordt de rol van Ganley schromelijk overdreven. "Zo'n 5 à 10 procent van de nee-stemmers liet zich leiden door Ganley. Eenzelfde percentage stemde tegen het verdrag omdat conservatieve katholieken bang zijn dat het Europese Hof van Justitie abortus legaal zal verklaren in Ierland. Maar de grote meerderheid van de nee-stemmers deed dat door toedoen van de progressieve partijen en organisaties. Sinn Féin en andere linkse organisaties hebben van januari tot juni intensief

Declan Ganley

Foto Crispin Rodwell / Hollandse Hoogte

campagne gevoerd in de arbeiderswijken van Dublin. Van deur tot deur zijn we met mensen in gesprek gegaan over onze bezwaren tegen het Europees verdrag. Net als in Frankrijk en Nederland zijn wij helemaal niet tegen Europa of tegen Europese samenwerking. Maar wij willen een ánder Europa: geen militaire supermacht, geen neoliberale politiek van bovenaf en geen uitverkoop van nationale bevoegdheden aan Brussel. Vergeet niet dat wij Ieren en zeker ook de inwoners van Dublin generaties lang voor onze nationale onafhankelijkheid hebben gevochten en dat we allergisch zijn voor krachten van buiten die ons hun wil opleggen."

Politiek is inhoud en beeldvorming. "De regering en de media," gaat Roger verder, "doen hun uiterste best om Ganley tot belangrijkste exponent van de nee-beweging te maken, in een poging daarmee die hele beweging in diskrediet te brengen." Dat het lastig gaat worden om dit jaar opnieuw een meerderheid voor het 'nee' te krijgen, realiseert Roger zich. Nog sterker dan het afgelopen jaar zal de Ierse regering de mensen angst aanjagen voor de gevolgen van een nieuw 'nee'. "De bemoeienis van andere EU-landen zal waarschijnlijk een stuk sterker zijn dan bij het referendum van vorig jaar. Maar als wij erin slagen om de mensen duidelijk te maken dat het verzet tegen het Europees verdrag geen Ierse maar een Europese kwestie is, dan is het zelfs mogelijk dat het 'nee'-kamp het referendum nog overtuigender wint dan de eerste keer. Het gaat verdomd moeilijk worden, maar wij gaan ervoor."

Tekst Hans van Heijningen

Tekst Rob Janssen
Foto Karen Veldkamp

“Iedereen is aardig in Suriname”

Willem Paquay (59) is SP'er van het allereerste uur en wethouder in het Amsterdamse stadsdeel Oost-Watergraafsmeer. Na 12 jaar in de gemeenteraad bevalt de rol van bestuurder hem uitstekend. “Ik vind dat we als SP nóg meer ons best moeten doen om aan de knoppen te gaan draaien,” zegt hij dan ook stellig, “maar je moet nooit je eigen principes verloochenen.”

Hoe lang ben je al lid?

“Sinds 1972. Ik was een van de 60 oprichters van de partij.”

Heb je hobby's?

“Schilderen, vissen. Maar mijn groentetuin is mijn allergrootste liefhebberij.”

Wat is je favoriete plek op aarde?

“Suriname. Het is een prachtig land, met een heel bijzondere historie en natuur. Bovendien is iedereen er aardig.”

Wat brengt de kapitalist in je naar boven?

“Eigenlijk niks meer. Vroeger wel. Toen had ik iets met auto's. Ik reed altijd BMW's en mijn laatste kocht ik voor 10.000 gulden. Veel geld indertijd. Maar de eerste de beste reparatie kostte 12.000

gulden. Ik zei: ‘Ja jongens, sodemieter op zeg!’ Nu rijd ik een kleine Daihatsu. Dat ding brengt me overal heen en ik zit nog droog ook.”

Wethouder of raadslid?

“Wethouder. Omdat ik meer invloed heb. Bovendien: ik heb 12 jaar in de gemeenteraad gezeten en het wethouderschap was een echte uitdaging voor me. Dat heb je nodig in je leven.”

Raakte je uitgekeken op de raad dan?

“Dat niet. Maar op een gegeven moment heb je alles al gezien en gedaan. Dan word je minder scherp en dat is niet goed voor een SP'er.”

LEZEN

De Slag om de Oosterschelde

Met zijn beschrijving van de strijd die begin jaren zeventig in Zeeland woedde om het openhouden van de Oosterschelde, heeft Paul de Schipper een dijk van een boek geschreven. Hij beschrijft de Aktiegroep Oosterschelde Open van binnenuit, en weet een compleet beeld te schetsen van wat zich in het Zeeuwse en Haagse allemaal afspeelde rondom een van de eerste milieu-onderwerpen in Nederland. Na de ramp van 1953 wilde men aanvankelijk alle zeearmen afsluiten, met uitzondering van de Westerschelde. Gaandeweg groeide het besef van de negatieve gevolgen hiervan voor natuur en milieu. Op meeslepende wijze wordt beschreven hoe de strijd verliep en uiteindelijk leidde tot het compromis van de stormvloedkering. (Hugo Polderman)

De slag om de Oosterschelde
Paul de Schipper
Uitg. Atlas

HOREN

Ze willen wel je hond aaien

Het winnen van de Grote Prijs van Nederland in 2005 betekende de nationale doorbraak voor Roosbeef, de band rond de toen 17-jarige Roos Rebergen. Vele optredens en prijzen volgden en nu is er dan ook een CD, *Ze willen wel je hond aaien*, maar niet met je praten: te teatraal voor rock, te rauw voor kleinkunst. Roosbeef laat zich niet in hokjes plaatsen. De songteksten zijn al net zo ontwapenend en intrigerend als de albumtitel. Melanchonisch bezingt ze de boerderij waar zij opgroeide die moet wijken voor een vinexwijk in Duiven: *"De boerderij krijgt een spuitje... zonder verdoving."* Met Roosbeef heeft het onafhankelijke platenlabel Excelsior opnieuw een eigennuttig talent binnengehaald, dat zich kan meten met labelgenoten als Spinvis en Johan. (Daniël de Jongh)

Roosbeef - Ze willen wel je hond aaien, maar niet met je praten
Excelsior recordings

LEZEN

Mohammed, Jezus en James Bond

Onder de aantrekkelijke titel 'Mohammed, Jezus en James Bond' doet Imran Ahmad (1962) verslag van hoe hij als van oorsprong Pakistaanse moslimjongen zijn weg vindt in Groot-Brittannië. Niet alleen is het boek – zoals de auteur zelf aangeeft – informatief en erg grappig, het laat ook zien hoe ingewikkeld het voor mensen uit een heel andere cultuur is om te voldoen aan de uiteenlopende en soms tegengestelde wensen en verlangens van ouders, vrienden, vriendinnen, familie, leerkrachten en werkgevers. Vooral dankzij de liefde en het begrip van zijn ouders overwint Imran de niet geringe hindernissen. Dat het ook makkelijk mis kan gaan, is de verborgen boodschap in dit lezenswaardige verhaal. (Hans van Heijningen)

Mohammed, Jezus en James Bond
Imran Jahad
Uitg. Akasha

BELEVEN

En dan rij je op een bermbom...

Door Krista van Velzen

Ik heb het gevoel dat ik net ben teruggekomen uit Uruzgan. Ik was daar maar een paar uur; de ervaring was overweldigend. Orkater slaagt er op bloedstollende wijze in om de rauwe werkelijkheid op het toneel te brengen van de jongens en meisjes die zijn uitgezonden naar Afghanistan. Het verbloemend taalgebruik over oorlog versus opbouwmissie, over burgerslachtoffers en bergbommen – vanuit mijn perspectief als bezoeker van de Nederlandse militairen in Uruzgan en als Kamerlid was de hele voorstelling een golf van herkenning. Geert Lageveen en Leopold de Witte spreken in hun rol van de opperbevelhebber die zijn zoon verloor

en de minister die zijn dienstplicht oversloeg over het omslagmoment waarop de publieke opinie zich definitief tegen deze missie zal keren. Bij 20 Nederlandse slachtoffers, is hun schatting. Gelukkig zijn het er tot nu toe maar 17. Tijdens hun tournee door Nederland werden ze genoodzaakt de getallen aan te passen. De teller staat op 18, het omslagpunt komt dichterbij. En dan rijdt de patrouille op een bermbom... Kamp Holland van Orkater is beklemmend actueel en een voorstelling die je niet mag willen missen. Het zou goed zijn als ook iedereen die de verantwoordelijkheid draagt voor het uitzenden van de Nederlandse militairen – bewindslieden en Kamerleden – deze voorstelling gaat

bezoeken. Eigenlijk is het een must voor iedereen die belangstelling heeft voor deze hopeloze missie.

De voorstelling 'Kamp Holland' is nog tot 1 februari te zien. Meer info: www.orkater.nl

Foto Ben van Duin

Onzekeerheid

Mensen met een verstandelijke beperking hebben het zwaar. Deze tijden van onzekeerheid zijn voor alle mensen moeilijk, maar voor ons betekent het dat we er zelfs niet meer van uit mogen/kunnen gaan, dat we de ondersteuning krijgen die we nodig hebben om te functioneren in deze ingewikkelde maatschappij. Wij moeten steeds weer opnieuw aangeven dat we een beperking hebben en aantonen dat we hulp nodig hebben. Dat is niet goed voor mijn gevoel van zekerheid. Aan mij ziet niemand dat ik een beperking heb, dus ik moet steeds alles uitleggen. Vooral bij officiële instanties kost me dat veel moeite. Mensen zoals ik, hebben dezelfde behoeften als mensen zonder beperking. Wij moeten echter moeilijke wegen bewandelen en dan krijgen we vaak nog niet wat we wel zien bij andere mensen. Voor mij is het bijvoorbeeld moeilijk om een relatie aan te gaan en te onderhouden, terwijl ik ook gewoon net zoals iedereen een partner wil en mensen om me heen die van me houden. Ik denk dat veel mensen zich niet realiseren dat het leven zo ingewikkeld is voor ons. Het zou voor ons helpen, als mensen in de maatschappij beter weten hoe het leven van ons eruitziet en daardoor meer begrip krijgen. Ik hoop dat er meer openheid komt en daar wil ik graag mijn steentje aan bijdragen.

Mevr. Bronsaer, Eindhoven

Vuurwerkellende

Vorig jaar is met de jaarwisseling in Nederland het record luchtvervuiling van Europa gevestigd. In Nederland mogen particulieren namelijk zelf vuurwerk afsteken. Het 'feest' duurde bovendien veel te lang en is op sommige plaatsen volledig uit de hand gelopen. En nu moet de horeca opdraaien voor schade, gemaakt door anderen. Waar staat dat in de wet? Wij hadden gehoopt dat onze regering leergeld had betaald. Ze zijn toch zo voor schone lucht: in cafés mag de tevreden roker zelfs geen gezelligheid meer halen met zijn rokertje. In landen als Engeland en Australië werd een schitterend vuurwerk afgestoken

en was er feest voor iedereen, waar verder niemand last van had. En iedereen kon meegenieten via tv en dergelijke. Het kan dus anders en beschaafder. En dan is het ook feest voor politie, brandweer, EHBO en dergelijke.

G. Magendans, Driel

Vuurwerkpret

Nu staat het afsteken van vuurwerk ter discussie. De argumenten zijn: het kost geld, het veroorzaakt gewonden en het is slecht voor het milieu. Tevens kant men zich tegen deze 'geweldsexplosie'. Maar waarom steken we vuurwerk af en waar zou deze 'geweldsexplosie' vandaan komen? Ten eerste steken we natuurlijk vuurwerk af omdat we het mooi vinden en om de boze geesten van het vorige jaar te verdrijven. Dat geweldsexplosies altijd plaatsvinden binnen een sociale en maatschappelijke context blijft onderbelicht. Er is al jaren een trend gaande waarin groepen en politieke partijen steeds weer naar verboden en regelgeving grijpen wanneer hen iets niet zint: rookverbod, paddoverbod en dan nu vuurwerkverbod. De maatschappelijke tolerantie ten opzichte van elkaar wordt steeds rigider en de reacties daarop navenant extremer (binnen drinken, porno, geweld). Dat het geweld ook weleens van de 'andere' kant zou kunnen komen, wordt volstrekt genegeerd. Welk geweld bedoel ik: werkdruk, regelzucht, betuttelzorg, maar ook privatiseren van gezondheidszorg en het marginaliseren van groepen die niet mainstream zijn. Willen we toe naar een nieuwe orde waarin een ieder die iets niet aanstaat de ander een verbod gaat opleggen? Leven we dan nog wel in een democratische rechtstaat of komen we terecht in de dictatuur van het goede fatsoen?

Chris van Wierst, Groningen

Torenhoge schulden

Hartstikke goed artikel in de Tribune van december, over het maken van te veel schulden. Mijn vraag is: ga je zo door, of probeer je het probleem te voorkomen? Je kunt wel proberen de individuele burger te informeren, maar trekt hij zich daar iets van aan? Wat dachten wij van het volgende. Elke

geldverstrekker moet controleren of de geldvrager een voldoende hoog inkomen en niet al te veel schulden heeft. Doet hij dat niet, of geeft hij toch geld, dan moet hij de schuld wettelijk en automatisch kwijtschelden zo gauw de geldvrager in de problemen komt. Dit geldt niet in het geval de geldvrager plotseling sterk in inkomen daalt. Probleem opgelost?

Martin van den Heuvel

Prik mee:
PRIKBORD@SP.NL

Kredietcrisis

'Het moet anders' antwoordt de SP op de kredietcrisis. Op zich een goed antwoord, maar essentiële dingen worden niet genoemd. Er is altijd een minimumloon, maar waarom geen maximum? Vijf maal minimum is maximum. Voordeel is dat aan de top beter wordt nagedacht over het minimum, het is immers gekoppeld. Alle grond in Nederland en Europa in handen van de overheid. Weg met de speculanten, huren en belastingen zullen nooit meer zijn dan 15 procent van je inkomen. Gevolg: huizenprijzen zullen fors dalen, maar ook alle kosten van levensonderhoud zullen aangepast worden. Openbaar vervoer vrij en gratis. Minder files, dus minder kosten aan wegennet en onderhoud. Gezondheidszorg: ook daar gaan we terug naar een systeem naar inkomen of de basisvoorziening zonder betaling. Zelfde systeem voor onderwijs. Weg met de verzekeringsmaatschappijen: gewoon een eerlijk systeem. Energie en nutsbedrijven gewoon weer in handen van de overheid. Kost niets, gewoon terug privatiseren. Voordeel is dat we miljarden besparen aan winstmakerij van de top van het bedrijfsleven. Dit is geen pleidooi voor het oude communisme, maar een nieuw soort socialisme. Geen centraal geleide economie, het communisme is bijna dood, het kapitalisme bijna ook.

Harry Sangers, De Bilt

Koud

Novy Oerengoj, Noord-Siberië, Rusland. Nabij de noordpoolcirkel boort het staatsgasbedrijf Gazprom een nieuw veld aan. Op nieuwjaarsdag draaide het bedrijf de gaskraan richting Oekraïne dicht, omdat dat land eerdere gasleveranties nog niet aan Rusland betaald zou hebben. Hierdoor begon het jaar voor grote delen van Oost-Europa koud, omdat veel Russisch gas bestemd voor Europa door pijpleidingen via Oekraïne gaat.

THEO DE BUURTCONGIERGE

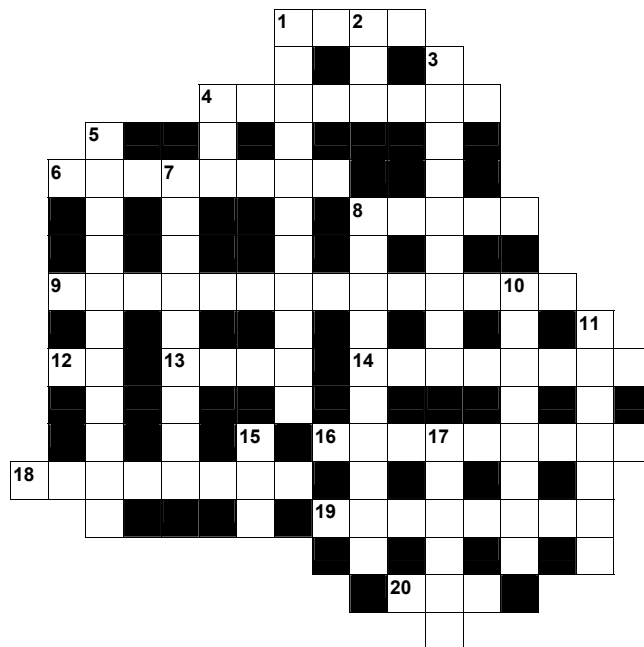

Horizontaal

1. Geslaagd! Maar toch is het voorbij. (4) - 4. Het is feest, en Harry P. komt ook. (8) - 6 In het oor wordt er op gehamerd. (8) - 8. Oude kunstschilder klautert omhoog. (5) - 9. Op de plek van de wond kun je uitrusten. (14) - 12. Op die plaats is het overdadig. (2) - 13. Gewichtige munt. (4) - 14. Zodanig grootbrengen dat er niets overblijft. (8) 16 Bekaf zijn als alle €'s gestapeld zijn. (9) - 18. Artistiek lokkertje om vis te vangen. (8) - 19. Niet thuis het pand afbreken. (8) - 20. Geef die groente een dreun! (3)

Verticaal

1. Onder de zes is echt beneden de maat. (11) - 2. Vergane glorie? (3) 3. De witte wortel is goed op te bergen in een binnenschip. (9, en 4,2,3) 4. Ach, het is gesloten. (3) - 5. Neven en nichten, ooms en tantes, verbonden door een boek. (11) - 7. Leesteken gaat van start op de verkeerde plek in de zin. (9) - 8. De plaats van de leider in de koers is op de nek. (10) - 10. De situatie is aldus: dicht. (8) - 11. Waterige Nederlandse provincie. (7) - 15. Wat gek: een sjabloon! (3) - 17. Opgezwollen agressie. (6)

SPIRAALTJE januari 2009

Beste puzzelaars, opnieuw tijd voor wat Anagrammatica. Hoe het werkt: begin linksboven. Vind als eerste een 10-letter woord dat samengesteld kan worden uit alle individuele letters van de omschrijving onder '1' en plaats dit in de linkerbalk. Plaats vervolgens een woord van 11 letters op de onderste regel, volgens de omschrijving onder '2', etcetera. Volg de spiraal: het derde woord gaat van onder naar boven, het vierde van rechts naar links etc. Iedere laatste letter van een woord is de beginletter van het volgende woord. De 4 'hoekletters' zijn al ingevuld.

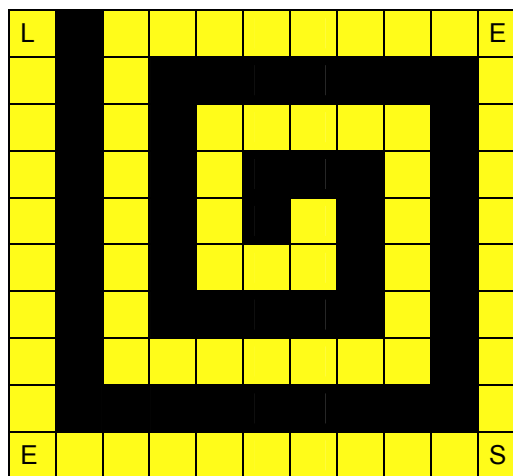
Het is niet uitgesloten dat u een ander woord vindt dan wij als oplossing geven: zolang het een correct Nederlands woord is en u alle letters uit de corresponderende omschrijving gebruikt, mag dat natuurlijk.

Veel plezier!

Noot: de 'lange ij' is altijd een letter.

OMSCHRIJVINGEN.

- 1 Zwijnevlees
- 2 Tere grassen
- 3 Incasseert
- 4 Kuch beter
- 5 Raakt wal
- 6 Nul Gein
- 7 Tangen
- 8 Inert
- 9 Enne
- 10 Pon
- 11 Op

OPLOSSING KRUISWOORDRAADSEL december 2008

Horizontaal

1. Stijl - 5. Willendorf - 7. Ode - 9. Kabuki - 11). Gropius - 12. Deco 13. Hockney.

Verticaal

2. Trevi - 3. Die Brücke - 4. Pollock - 6. Fokine - 8. Ets - 10. Kyu - 11. Grosz.

OPLOSSING NAMENRAADSEL december 2008

- a. (Frans) Hals - c. (Joni) Mitchell
- e. Stéphane) Audran - g. (Ingmar) Bergman
- i. Kees) Brusse - k. (Auguste) Rodin
- m. (Ivan) Gontsjarow - o. (Pablo) Picasso
- q. (Peter Carl) Fabergé - s. (Leonard) Bernstein

EINDOPLOSSING WINTERPUZZEL december 2008

Schouwburgdirecteur

Stuur uw oplossing, uitsluitend per brief(kaart), vóór 2 februari naar de Puzzelredactie van de Tribune, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam. Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

Winnaar van cryptogram december: Willy Boer uit Ridderkerk.

En de berg afval groeit